

Znanka ali uganka 7 Rešitve nalog

iz delovnega zvezka
in samostojnega
delovnega zvezka

Marta Kocjan - Barle
Milena Smisl
Slovenščina za 7. razred osnovne šole

Znanka ali uganka 7, Rešitve nalog iz delovnega zvezka in samostojnega delovnega zvezka
Slovenščina za 7. razred osnovne šole

Avtorji

Marta Kocjan - Barle, Milena Smisl

Urednica

Dragica Perme

Oprema in oblikovanje

Matej Zorec

Prelom

Goran Čurčić

Izdala in založila Modrijan založba, d.o.o.

Za založbo Branimir Nešović

Ljubljana 2014

Prva izdaja

© Modrijan založba, d.o.o.

Spoštovane učiteljice in učitelji!

V delovnem zvezku (DZ) in samostojnem delovnem zvezku (SDZ I, SDZ II) v podpoglavju *Reši naloge*, ki sledi vsaki obravnavani temi, so večinoma take naloge, s kakršnimi naj bi učenke in učenci razvili zmožnosti, predpisane v učnem načrtu. V ospredju seveda ni njihova metajezikovna zmožnost, ampak predvsem usvajanje praktičnega jezikovnega znanja, urjenje v branju in pisanju ter razumevanje vsega predstavljenega, bogatenje besednega zaklada in raba različnih priročnikov (v 6. razredu so se npr. naučili osnov prebiranja gesel). Učni cilj pri nalogah, ki od učenk in učencev terjajo strokovno poimenovanje ali nekaj več teorije, je predvsem razvijanje zmožnosti uporabe različnih priročnikov – od same poljudno strokovno predstavljene teme do *Priročnega slovarčka*, *Slovenskega pravopisa* in *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, a tudi spleta, zato naj jih uporabljajo tudi takrat, kadar niso nanje posebej opozorjeni. Z njimi (predvsem teoretičnim delom pred nalogami) naj si pomagajo še pri nalogah, ki od njih terjajo utemeljitev. Tako naj bi se izurili v samostojnem reševanju jezikovnih zadreg, na katere bodo naleteli tudi pri nadaljnjem šolanju, študiju in pri poklicnem delu.

Učenke in učenci naj res pozorno berejo navodilo pri vsaki nalogi ali vaji: če v njem npr. piše, da napačno obliko prečrtajo in na črto napišejo pravilno, naj naredijo natančno tako; če piše, naj napišejo pravilno obliko, naj napačne ne črtajo. Poglavitni namen takega ravnanja je, da se učenke in učenci naučijo pravilno brati in upoštevati navodila, ne pa ravnati mehanično.

Na prvi pogled se zdi število nalog za prepoznavanje različnih vrst priredij mogoče pretirano; poglavitno je, da se res dobro naučijo razlikovati med številom stavkov ter vezniki, ki jih povezujejo, ne pa toliko s poimenovanjem samim. S poznavanjem stavčne zgradbe naj bi usvojili predvsem pravilno pisanje vejice, s poimenovanjem pa naj bi razvili večšine brskanja po poljudno strokovnih besedilih z jezikovnimi razlagami.

Z rdečo številko ali črko so označene težje vaje; te naj bi reševali predvsem za jezik bolj nadarjeni, preostali pa mogoče ob vaši pomoči.

Zgledi za vaje in naloge so iz različnih virov in so v samostojnem delovnem zvezku označeni z zvezdicami, v delovnem zvezku pa z nadpisanimi številkami, viri so navedeni na koncu knjige. Tu in tam so v zgledih ostale kake pravopisne in slogovne slabosti. Nanje in na naše spodrsaljaje je opozorjeno v komentarjih. Hvaležni vam bomo za vsa opozorila na morebitne pomanjkljivosti.

Kratice

°SP	elektronska izdaja Slovenskega pravopisa 2001
SP	Slovenski pravopis 2001
SNB	Slovar novejšega besedja slovenskega jezika
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika
DZ	delovni zvezek
SDZ	samostojni delovni zvezek

Kazalo

BESEDE, Stalne besedne zveze in pregovori	7
Pokaži, kaj znaš	8
JEZIK, Narečje	9
JEZIK, Knjižni zborni in knjižni pogovorni jezik	10
BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO, Opis države	10
ZAIMEK, Svojlilni in povratni svojlilni zaimek	12
Pokaži, kaj znaš	13
Vprašalni zaimek	13
Pokaži, kaj znaš	15
BEREMO IN POSLUŠAMO, Intervju	15
PREDLOG	16
Pokaži, kaj znaš	18
SAMOSTALNIK, Sklanjatev	19
Samostalniška sklanjatev, Moške sklanjatve	21
Pokaži, kaj znaš	25
Ženske sklanjatve	26
Pokaži, kaj znaš	29
Srednja sklanjatev	29
Pokaži, kaj znaš	30
Posebna sklanjatev	31
Pokaži, kaj znaš	32
BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO, Opis življenja osebe	36
BEREMO, Bančni obrazec	37
GLAGOL	38
Glagolski naklon	39
Pokaži, kaj znaš	41
BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO, Opis življenja ljudi v skupnosti	43
ZAIMEK, Oziralni zaimek	44
ZAIMEK, Kazalni zaimek	45
Pokaži, kaj znaš	46
BEREMO IN PIŠEMO, Pismo	47
BEREMO IN PIŠEMO, Vabilo	50
POVED IN STAVEK	52
Pokaži, kaj znaš	54
BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO Pripoved o poteku dogodkov (DZ), Pripoved o doživetju (SDZ)	54
STAVČNI ČLENI	55
Pokaži, kaj znaš	59
BEREMO IN PIŠEMO, Definicija pojma	62
Pokaži, kaj znaš	63
BEREMO, Športni spored	63
Pokaži, kaj znaš	65

BESEDE**Stalne besedne zveze in pregovori**

1. moški • ženska • (po rodu) Ljubljančan ALI Ljubljančanka • (tiskarska) napaka ALI napaka (v tisku)
2. a) Odkljukane povedi: 1., 4., 5., 7., 10., 12.
Op.: V 10. povedi v DZ (ne pa v SDZ) je pravopisna napaka: Namesto »da smo mu prej škodili, kot koristili« bi moralo biti »da smo mu prej škodili kot koristili«.
b)–c) Po smislu.
3. osje ALI sršenje ALI sršenovo • slab • dober • čistega
4. a) Številke v stolpcu Razlaga: 4, 5, 1, 3, 2
b) Številke v stolpcu Nedoločnik: 4, 3, 6, 2, 1, 5
c) Po smislu.
5. Po smislu, npr.: kislo jabolko = nekaj neprijetnega, neugodnega • olepšano, lepše, kot je v resnici • prijazne obljube • ugodne razmere • prepir, spor.
6. a) uničiti, zadušiti • uničiti, razrušiti • uničiti, onemogočiti
b) Po smislu, npr. odkljukani 2. in 3., lahko tudi 4. poved.
7. Fanta nekaj skrivata/tajita. • Ne norčujte se iz nas in bodite vsaj toliko pogumni in odkrito povejte, zakaj nas nameravate tudi letos prikrajšati. • Da sem veren, ne tajim, a tudi ne razglašam/pripovedujem. • Ko ti gledalci podelijo dvanajst točk, strokovna žirija pa niti ene, je najbrž res precej težko molčati/biti tiho.
Op.: V drugem zgledu, vzetem iz vira, bi morala na koncu povedi stati pika. To je zelo pogosta napaka, saj večino piscev zavede vprašalna oblika odvisnega stavka. V SDZ je to že popravljeno.
8. a) Podčrtano: bo naučil kozjih molitvic • povedal (nekaj) gorkih besed • je mož beseda • je dala zeleno luč • natočiti čistega vina • gre na živce • dala vetra
b) Po smislu.
9. a) kupiti • skriviti • tiščati • iskati
b) Po smislu.
10. a) kot bi bila naslikana • nemilo /možno: nepozabno, neizprosno/ jokala • do kosti
b) Zelo neumno. ALI Zelo začudeno. ALI Tako da strmi.
c) Po smislu, npr.: kot bi se v zemljo udrl ALI kot bi odsekal ali odrezal ALI v hipu ALI kot bi trenil ALI kot bi mignil • z vseh koncev in krajev ALI z vseh vetrov ALI od vsepovsod
11. a) Odkljukani sta prva (Predsednika sta si natočila ...) in tretja poved (Potegnimo črto najprej pri sebi ...).
b) Po smislu.

c) Po smislu, npr.: Vinko je pogledal v kozarec, da bi videl, kaj je na dnu. • Kot iz rokava je stresal šale. • Igralci za mizo so že imeli karte v rokah in se pripravljali na igro. • Zdaj ko smo pospravili ves pridelek, smo na konju.

č) Po smislu.

12. a) Povezane: iznajti smodnik = odkriti Ameriko • kri za kri = zob za zob • na jetra iti = na živce iti • steptati koga v prah = zatolči koga v zemljo /Sopomenske besedne zveze so tudi: zdrobiti/zmleti koga v sončni prah + zmleti koga v sončni prah = streti koga v prah./ • imeti dve levi roki = biti neroden

b) Po smislu.

13. a)–b) Po smislu.

14. Po smislu.

15. a) Po smislu.

b) A: Dela neumnost(i), je lahkomiselna. ALI Počenja neumnosti. ALI Dela napake.
B: Pobegne. ALI Gre. ALI odide.

c) Po smislu.

16. a) Vpisane številke od zgoraj navzdol: 8, 3, 5, 2, 6, 1, 4, 7.

b) Po smislu.

17. a) Po smislu.

b) Po smislu.

Op.: Tretji zgled je primer tega, kako lahko pregovore nadgradimo, jim dodamo (aktualni) komentar.

18. a)–c) Po smislu.

19. a)–b) Po smislu.

DZ 21-23

SDZ I 16-17

Pokaži, kaj znaš

1. dveh ali več • stalne besedne • povedi

2. Odključkana je prva poved. /Slogovno je zaznamovana: muha enodnevnica./
Op.: V SDZ je ta naloga izpuščena.

3. Podčrtano in kaj je rabljeno: držati jezik za zobmi – stalna besedna zveza • Dobro blago se samo hvali. – pregovor • vrnili milo za drago – stalna besedna zveza • te bo pamet srečala – stalna besedna zveza • je mož beseda = stalna besedna zveza
Op.: V SDZ je to 2. naloga.

4.

a) Podčrtano: oblečem na čebulo.

Op.: Stalna besedna zveza *obleči na čebulo* pomeni, da je kdo oblečen v več (navadno rahlejših) oblačil, ki si jih lahko slači, če mu je prevroče. Takšno oblačenje se ljudem zdi priročno, bolj kot debelejšje oblačilo ali dve.

b) Po smislu.

Op.: V SDZ je to 3. naloga.

5.

a)–b) Po smislu.

Op.: Pokomentirajte duhovito preoblikovane ali celo križane pregovore in besedno zvezo. Nekateri v razredu bodo gotovo znali citirati tudi »izvirne«.

Op.: V SDZ je to 4. naloga.

6.

a) S kljukico označena druga poved.

b) Op.: Nekatero stalne besedne zveze se uporabljajo v dveh oblikah, druge so rabljene napačno. Tistim, ki ne poznajo več besede ženskega spola *pleva* ('trši ovoj semena pšenice, rži, ki ni tesno zrasel z vsebino'), je bližja besedna zveza *ločiti zrnje od plevela* (rastline), ki jo navaja tudi *SSKJ* pri geslu *plevel*, kot *ločiti pleve od zrnja* ali *ločiti zrnje od plev*. Kadar se česa pokesamo, si glavo posujemo (in ne posipljemo) s pepelom (ne pa *plevelom*), trudimo pa se *na vse kriplje* (zelo) – beseda *kriplje* je starinska in je zato nekateri ne poznajo – in ne *na vse kreplje* (napačni zapis besede *kriplje*). Besede *kriplje* same ne uporabljamo; etimologi samo domnevajo, da je to posamostaljeni primernik besede (približno zapisane *kreple*), ki je pomenila 'krepkeje, močnejše'. Gl. *Slovenski etimološki slovar* Marka Snoja.

c) plevel, m ALI m. sp., rastlina, ki preprečuje, zavira rast kulturnih rastlin • pleva, ž ALI ž. sp., trši ovoj semena pšenice, rži • pepel m ALI m. sp., prahu podobna snov, ki ostane pri gorenju • kriplje m mn., samo v zvezi »na vse kriplje« *zelo se truditi, si prizadevati* • –, –

č) Popravki: – • posipam s pepelom ALI posujem s pepelom • na vse kriplje

Op.: V SDZ je ta naloga izpuščena.

7.

Po smislu.

Op.: V SDZ je to 5. naloga.

DZ 23a–23c

SDZ I 20–22

JEZIK

Narečje

1.

S kljukico označeni tretja (Narečje je govor ljudi, ki živijo na določenem ozemlju.) in šesta povedi (S prijateljico se pogovarjam v narečju ali pokrajinskem pogovornem jeziku.).

Op.: Če bodo učenke in učenci s kljukico označili tudi poved *Poslanci v državnem zboru govorijo v narečju*, se o tem pogovorite z njimi. Načeloma naj ne bi, vendar je govor nekaterih poslancev pogosto vsaj narečno obarvan.

2.

a) Po smislu.

b) Po smislu, npr.: Malo poslušam Iztoka Mlakarja, pa ne razumem vsega, kar poje. Mi lahko kdo od Primorcev prevede nekaj besed iz Pesmi Vandima. • Ne poznam nobene slabe Mlakarjeve pesmi. • O, presneto! Vedno sem mislil, da je Bandima, ne (pa) Vandima. • Eni rečejo bandima, drugi vandima. Tako kot pravi pregovor:

»Vsaka vas ima svoj glas.« • Bndima je ajdovsko-vipavsko. Betula je lokalček, btega pa trgovina. • Na Obali je betula betola.

3. a)–b) Po smislu.

DZ 23č-23d

SDZ I 24-25

JEZIK

Knjižni zborni in knjižni pogovorni jezik

1. Odkljukane so prva (Knjižni zborni jezik predvsem pišemo in glasno beremo.), druga (Knjižnega zbornega jezika se učimo v šoli.), četrta (Knjižni pogovorni jezik je bolj sproščena različica knjižnega zbornega jezika.) in šesta poved (Pravila za pisni knjižni zborni jezik so napisana v slovnici in pravopisu.).

2. a) Po smislu.

b) Podčrtane besede: okej, pol, verjet /kratki nedoločnik/, glihkar, povedat /kratki nedoločnik/, rata, ja, pol, en /v zvezi en vrhunski poslovni podvig/ • bla, taglavni, tko, primerjat /kratki nedoločnik/, maš, hecen, nikol, čist, videt /kratki nedoločnik/, tok, mate, punce

3. Po smislu.

DZ 24-27

SDZ I 30-34

BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO

Opis države

1. Republika Avstrija • v Srednji Evropi • gorsko (alpsko), zmerno celinsko – na vzhodu • 83.859 km² ALI kot štiri Slovenije • Češka, Slovaška, Madžarska, Slovenija, Italija, Liechtenstein, Nemčija, Švica • Avstrijci, tudi Slovenci (na Koroškem in Štajerskem) • nemščina, na dvojezičnih območjih tudi slovenščina, hrvaščina, madžarščina • zastava, grb, himna • evro • parlamentarna republika • Dunaj, Gradec, Linz, Salzburg, Innsbruck, Celovec, Beljak • Donava, Drava, Mura, Inn • Bodensko, Vrbsko, Osojsko, Nežidersko • Grossglockner (Veliki Klek) • 6. stoletje: Slovani in Bavarci; do 16. stoletja: Habsburžani; od 1867 do 1918: Avstro-Ogrska; po 1955: samostojna Avstrija • Kmetijstvo, rudarstvo, industrija, turizem • bogata kulturna dediščina: skladatelj W. A. Mozart, slikar G. Klimt, arhitekt Hundertwasser • Ledena jama Eisriesenwelt, Krimlski slapovi, gorska cesta na Veliki Klek, narodni park Visoke Ture – ledenik Pasterze

2. DA • DA • NE • DA* • NE • NE • DA • NE • DA • DA
Op.: *Na dvojezičnem območju (priznani regionalni jeziki).

3. Po smislu.

4. Francoz, Francozinja, francoski/francoščina • Slovak, Slovakinja, slovaški/slovaščina • Nemec, Nemka, nemški/nemščina • Estonec, Estonka, estonski/estonsščina • Poljak, Poljakinja, poljski/poljščina

5. a) Po smislu.

b) Utemeljitev: V opisu države manjkajo nekateri ključni podatki (podnebje, mejne države, plačilno sredstvo, državni simboli, reke, kulturna dediščina), nekateri podatki pa so za opis nepotrebni.

c) Prečrtano:

Vsak narod je na Madžarsko prinesel del svoje kulture. Tako romske poroke, na katerih plešejo na divjo glasbo, poznajo povsod, tudi v mestih. • V mestih se ljudje družijo v kavarnah. Če obiščemo Budimpešto, je skoraj obvezno posedeti v eni izmed čudovitih starih kavarn. • Madžari mu pravijo kar madžarsko morje, ob njem pa v številnih letoviščih Madžari in tujci preživljajo prosti čas. • Med travo lahko najdemo lasasto bodalico. To travo, ki ima vzdevek lasje sirotice, so si včasih pastirji dajali za klobuk, zdaj pa je ta običaj prepovedan.

č) Manjkajoče:

Podatek o podnebj: Ima zmerno celinsko podnebje. • Podatek o državah, na katere meji: meji na Slovaško, Ukrajino, Romunijo, Srbijo, Hrvaško, Slovenijo in Avstrijo. • Podatek o državnih simbolih: grb in himno Bog blagoslovi Madžarsko • Podatek o plačilnem sredstvu: plačilno sredstvo je forint. • Podatek o rekah: Skozi državo tečejo reke Donava, Tisa, Drava, Raba ter druge. • Podatek o kulturni dediščini: Ob omembi madžarske kulturne dediščine se spomnimo na mnoge veličastne zgradbe v Budimpešti (bazilika) in drugih mestih (cerkev v Esztergomu). Umetniki, kot so skladatelj Franz Listz ali pisatelj Imre Kértész, so ponesli slavo države v svet.

6. **Enopomenke, strokovne besede:** imperij, kavarna, bodalica, jezero, trava, kraljestvo • **Večpomenke:** bazen, letovišče, kraljevina, gladina, narodnost, zasedba, klobuk, jama, jezik, svet, most.

7. Odključane so druga (Po oceni iz leta 2009 ima Slovenija 2.040.788 prebivalcev.), peta (Gradnja celotnega Štanjela nas pouči o stavbarstvu na slovenskem Krasu.) in šesta poved (V Postojnski jami si je vredno ogledati akvarije s človeškimi ribicami.).

8. NE • DA • DA • NE • NE

9. Po smislu.

10. a) Po smislu.

b) Luksemburg.

c) Manjkajo naslednji podatki: ime države • prebivalci • državni simboli • mesta • zgodovina • kulturna dediščina.

č) Po smislu.

ZAIMEK

Svojilni in povratni svojilni zaimек

1.

a) Čigava je torba? – bratova – Čigava? • Čigavo je kolo? – Benovo – Čigavo?

b) Čigava je torba? – tvoja – Čigava? • Čigavo je kolo? – njegovo – Čigavo?

c) Nadomešča svojilni pridevnik.

2.

a) njena • njuno • njegov • njihovo

b) Ljudje živimo v težkih časih. Naše želje so ostale skromne. • »Obleci si raje modro obleko,« mi je svetovala prijateljica. Njen nasvet bom upoštevala. • Tekmovalci so se zbrali na štartu. Njihova pričakovanja so velika. • Stric pride k nam na večerjo. Družbo nam bo delal tudi njegov pes.

c) Po smislu, npr.: Da ne ponavljamo samostalnika.

3.

svoj • svojimi /Brez sobesedila lahko kdo v razredu utemelji tudi rabo zaimka *njegovimi*./ • s svojo • S svojo • s svojimi • z našimi • svojo

4.

a) Po smislu.

b) Jaz imam svoje skrbi.

Ti imaš svoje skrbi.

On ima svoje skrbi.

Midva imava svoj način.

Vidva imata svoj način.

Onadva imata svoj način.

Mi imamo svoje otroke radi.

Vi imate svoje otroke radi.

Tine obdeluje svoj vinograd.

Oče in mama obdelujeta svoj vinograd.

Oni imajo svoje otroke radi.

Vaščani obdelujejo svoje vinograde.

c) Odkljukane so druga (Naše otroke so peljali na poučni izlet.), četrta (Svojega psa je peljal na sprehod.), šesta (Svoje otroke smo poslali na izlet.), sedma (Prezračila bom svojo sobo.), osma (Posodi mi svoj zvezek.) in deveta poved (Vrni mi moj zvezek.).

5.

a) Povezane povedi: Vzel je njegovo kapo. = Vzel je Mihovo kapo. • Vzel je svojo kapo. = Vzel je kapo, ki mu jo je dala mama. • Veseli smo njihovega uspeha. = Veseli smo uspeha sokrajanov. • Veseli smo svojega uspeha. = Veseli smo uspeha, ki smo ga dosegli. • Maja je obiskala njeno babico. = Maja je obiskala Ninino babico. • Maja je obiskala svojo babico. = Maja je obiskala mamo svojega očeta. • Tilen je pojedel svoj sendvič. = Tilen je pojedel sendvič, ki mu ga je dala mama. Tilen je pojedel njegov sendvič. = Tilen je pojedel sendvič, ki ga je mama dala bratu.

b) Op.: Najbolje bi bilo preprosto izpustiti svojilni zaimек. Nagrado je dobila igralka in ne režiser; če bi jo on, potem bi šel res po *svojo nagrado*, vendar je napisano, da je on pospremil igralko, ki je dobila nagrado. Torej je pravilno dvoje: *jo je pospremil na oder po nagrado* in *jo je pospremil na oder po njeno nagrado*. Vendar je drugi zgled slogovno slabši, saj je že v prvi povedi povedano, kdo je dobil nagrado, torej zaimек *njeno* ničesar posebej ne pojasni.

6.

a) najinem • njihovem • svojemu • svojem • Tvojemu • mojem • njegovi

b) svojo • Njuna • njunima • Njun

Pokaži, kaj znaš

1.

Op.: Učenke in učenci bodo lahko podčrtali tudi osebni zaimek (od) *njega*, vendar je to glede na navodilo napačno. Vprašanje je, ali bodo pri osebnih zaimkih v vaji c) navajali tudi ženske oblike pri zaimkih, kjer je to mogoče. Naloga je teoretična, zato sta dve vaji tudi označeni kot težji.

a) Podčrtani zaimki: naših • svojih • njunemu • svojem • Najino, (s) svojimi • (ob) njenem, njene, njunega

b)

Zaimek	Vrsta, spol, število, sklon
(po) svojih	povr. svoj. zaim., ž. sp., mn., mest.
njunemu	svoj. zaim., sr. sp., ed., daj.
(na) svojem	povr. svoj. zaim., m. sp., ed., mest.
najino	svoj. zaim., sr. sp., ed., im.
(s) svojimi	povr. svoj. zaim., ž. sp., mn., or.
(ob) njenem	svoj. zaim., m. sp., ed., mest.
njene	svoj. zaim., ž. sp., ed., rod.
njunega	svoj. zaim., sr. sp., ed., rod.

c)

Svojilni zaimki	Osebni zaimki
naš	mi (me)
njun	onadva (onidve/onedve)
najin	midva (midve/medve)
njen	ona
njen	ona
njun	onadva (onidve/onedve)

2.

čigavo – svojilni • povratnim svojilnim zaimkom

3.

a) (Pri) svojem • (v) mojem • – • (po) vajinem • (o) našem • –

b) svoje • svoje

c) Po smislu, npr.: Oče upošteva mnenje, kakršno imam jaz. • Oče upošteva mnenje, kakršno ima on.

4.

Po smislu.

Vprašalni zaimek

1.

Podčrtani: Kaj, Zakaj, Kdaj, Kaj, Kakšnih, Kako

2. a) Kdo • Kdaj • Kdaj • Kdo
b) kdo • – • kdaj
3. Kdaj sem si ogledala zanimiv dokumentarni film? • Čigav smuk veliko obeta? • Kdo se je na srečo izognil nesreči? • Kam je s ceste zavil avtomobil? • Kaj naj za večerjo pojejo otroci? • Kje lahko pred prazniki pričakujemo zastoje? ALI Kje lahko pričakujemo zastoje pred prazniki? • Kako je Jan pripovedoval o svojem potapljanju? • Koliko (denarja) ima v denarnici? ALI Kolikšno vsoto ima v denarnici?
4. a) komu • čemu • čemu • kom – čem • čim • čem • čim • kom • kom • čem • čim
b) Po smislu.
5. a) kateremu • čigavem • katerem • katerem • čigavim • čigavem • katerem • čigavim • katerim
b) Po smislu.
6. a) Odkljukane so peta (Nad čim ste navdušeni?), šesta (Pri kom je elekrika najcenejša?), osma (O kom je tekla beseda?), deveta (S čigavim denarjem si gradi hišo?) in deseta poved (Kateremu področju nameravaš v letošnjem letu nameniti več pozornosti?).
b) Na dajalnik, mestnik in orodnik. ALI Na 3., 5. in 6. sklon.
7. a) Vprašanja in odgovori: Čemu bi spreminjali pravila igre? -Da bi lažje igrali. • Zakaj taka naglica? -Ker se nam mudi na vlak. • Zakaj bi spreminjali pravila igre? -Ker so stara slaba. • Čemu taka naglica? -Da bi hitreje prišli na vlak.
b) Po smislu, npr.: Da bi več vedel(a). • Ker je tako zanimiva.
8. a) Od kod si doma? – Kje si doma? – Do kod sega naša meja? TUDI Do kam sega naša meja? (oboje) – Kje je naša meja? – Od kod si se pa ti vzel? – Od kod prihajaš in kam greš?
Op.: Pišočiči v zvezi s predlogom *od* pogosto namesto zaimka *kod* uporabljajo zaimek *kje*. Pravopis za vprašanje po prostoru, po katerem se dogaja premikanje, svetuje rabo zaimka *kod*, in sicer pri geslu *kjé* (vpraš. mestov. prostor. prisl. zaim.) je naveden zgled °*Od kje je doma od kod*. Pri zaimku *kám* (vpraš. smer. prostor. prisl. zaim.) nima zglada *do kam*, ne kot pravilnega ne kot napačnega.
b) Po smislu.
9. a) Kakšen • Kateri • Katero • Kakšno • kateri • čigavem • katero
Op.: Zaimek *kakšen* je po pravopisu vprašalni kakovostni zaimek. V pravopisu je za spraševanje po vrsti priporočena raba zaimka *kateri* (torej vprašalnega vrstnega zaimka). Raba zaimka *kakšen* za spraševanje po vrsti sicer ni napačna, a je slabša različica od zaimka *kateri*. Zato je učenke in učence dobro opozoriti na jezikovne odtenke, ki jih izražamo s posameznimi zaimki.
b) Z zaimkom *kateri* sprašujemo po vrsti, z zaimkom *kakšen* pa po lastnosti.
10. a)–d) Po smislu.

Pokaži, kaj znaš

1.

a) vrsti • vzroku • osebi • nameri • predmetu ALI stvari • pripadnosti • lastnosti

b) Po smislu, npr.: Po začetni črki/glasu k- (večina) in č- (dva).

2.

a) Po smislu.

b) komu – (o/pri) kom • (o/pri) kom

3.

(Proti) komu • (Nad) čim • (s) čim • kdo • – • (Proti) čemu • (V) katerem

4.

Čigavi • Od koga • Čigavi • Čigave • Od koga

5.

Po smislu.

BEREMO IN POSLUŠAMO

Intervju

1.

sporočevalec – Lucija in Zala • naslovnik – bralci/učenci

2.

S križcem označene pravilne trditve: Ni še dokončno raziskano, kdaj je nastala potreba, da bi se ljudje prepoznavali med seboj z imeni. • Leta 1988 je izšla prva knjiga o imenih v Sloveniji z naslovom *Leksikon imen*. • Prof. Janez Keber raziskuje tudi priimke, o katerih že več let piše knjigo. • Med desetimi uveljavljenimi dejavniki, ki vplivajo na izbiro in dajanje imen, je tudi dejavnik, ki se nanaša na imena slavnih oseb: vladarjev, predsednikov, igralcev. • Za imena iz narave obstajajo še druge razlage.

3.

Možnosti: spoštljivost, vikanje, potrpežljivost – ne vpadanje v besedo, naslavljanje z gospod ...

4.

Po smislu, npr.: Da, iz njunih besed je mogoče razbrati, da sta se o intervjuvancu dobro poučili, pregledali pa sta tudi knjige, ki jih je napisal.

5.

Da.

6.

Da. Utemeljitev po smislu, npr.: To se vidi iz načina zastavljanja vprašanj in iz obširnosti vsakega odgovora.

7.

a) Da. Utemeljitev po smislu, npr.: Vprašanja tečejo od splošnega k posebnemu.

b) Obkrožene: B, C, Č.

8.

a) Po smislu, npr: Delo ni nikoli končano.

b) Po smislu, npr.: Pomeni, da je najbolj pogosto ime.

9.

DA • DA • NE • NE • DA • NE

10.

a)–b) Po smislu.

11.

Po smislu.

12.

Zalo je najprej zanimalo, čemu prof. Keber pripisuje zanimanje ljudi za knjigo leksikon imen. • Lucija je vprašala prof. Janeza Kebra, kaj meni o imenih iz narave. • Prof. Janez Keber je odgovoril, da meni, da so v redu, primerna in zaželena. • Zala se je pri prof. Janezu Kebru pozanimala, ali meni, da imajo imena filmskih, medijskih osebnosti vpliv na dajanje imen. • Za konec je prof. Keber povedal, da bi si Slovence in Slovenke težko zamislili brez Francev, Janezev, Marij in An in njihovih oblik.

13.

dolg – daljši – najdaljši • širok širši najširši • globok globlji najgloblji • majhen manjši najmanjši • močan močnejši najmočnejši • pomemben pomembnejši najpomembnejši • dober boljši najboljši

14.

raziskovalec: kdor se poklicno ukvarja z raziskovanjem • etimologija: veda o zgodovini besed, posebno izvora in pomena • koledar: sistematična razdelitev leta na dneve, tedne in mesece • etnologija: veda o materialni, družbeni in duhovni kulturi, narodopisje, narodoslovje • svetnik: kdor je razglašen za svetega

Op.: Pri besedi svetnik bodi pozoren na mesto naglasa.

DZ 43–48

PREDLOG

SDZ I 64–69

1.

a)–č) Po smislu.

2.

a)–b) Po smislu.

3.

a) z • k • h • S • h • s • s • h

b) s • z • s • z – s – s

c) Po smislu, npr.: S povedjo *Ta suhi škafec pušča* ali z dlanjo na glavi (tresljaji pri zvenečih soglasnikih, pri nezvенеčih ne.) • kup gnoja • Pri številkah po izgovoru oz. kot bi bila številka napisana s črkami, ne števki, pri kraticah glede na prvo črko

č) nezvенеče • k in g

Op.: Z razlikovanjem zvenečih in nezvenečih soglasnikov so se učenke in učenci seznanili v 4., 5. in 6. razredu, ravno tako s pomagali (npr. za nezvенеče poved *Ta suhi škafec pušča*). Kadar pred seboj nimajo konkretnega zgleda, si lahko pomagajo tudi tako, da položijo roko na grlo ali glavo: če ob izgovoru glasu čutijo tresljaje, je soglasnik zveneč, če jih ne, je nezvенеč.

Op.: V 4. razredu so se seznanili z besedno zvezo *kup gnoja*, v kateri sta prva glasova (črki) v besedi *tista (tisti)*, ki opozarjata na rabo različice *h*, pred vsemi drugimi prvimi glasovi besed uporabljamo *k*. V učbeniku oz. samostojnem delovnem zvezku je zgled za zapisovanje različice pred števki. S pravilnim zapisom se seveda seznanijo tudi v pravopisu, kjer izvejo, da različico *z* pišemo pred

»pred nezvenečim pisnim soglasnikom«, torej z *ZDA*. Težji so zgledi, kjer je razlika med izgovorom in zapisom, npr. s *SDS*: izgovorimo npr. [z esdeés], pišemo pa *s*, saj je **pisni** soglasnik na začetku besede *S*-.

4. a) Po smislu.

b) Odkljukan je drugi odgovor (Imenujejo se predlog.).

c) Op.: Iztočnico beremo *govoriti s kom ali čim oz. govoriti s kom ali s čim*, namesto vijuge (~) beremo *govoriti*, torej *govoriti s соседom* in *govoriti s kom med štirimi očmi, na štiri oči*.

5. a) brez, brez, v • za, na, v

b) Po, nad, z, v, v, proti, z, za, z

6. a) vrtu • poteh, zraku, vlage, trohnobi • hip • pravo zimo • zimo • mrazu

Op.: Učenke in učenci si lahko pomagajo s pravopisom.

b)

Sklon	Predlog
2.	zaradi
3.	kljub
4.	za, na
5.	na, v, po
6.	pred

c) na

7. a) Po smislu.

Op.: Poglavitni namen naloge je, da si znajo pri reševanju jezikovnih zagat pomagati s poljudno strokovno razlago. V rabi so pogoste napake, ki si jih ogledajo v vaji č).

b) Odkljukane besedne zveze so: v vrtcu in šoli • na Dolenjskem in Notranjskem • s petjem in plesom • na morju, v gorah in na smučiščih

c) Popravljen v: po gozdu in v grapah • na vrtu in v rastlinjaku • v bazenu in na plaži • na Jesenicah, v Kamniku in Kranju

č) Odkljukane povedi so druga (Užival je med predstavo in po njej.), tretja (Urša je popila kozarec vode pred kosilom in po njem.) in peta poved (Največja gneča je bila v cerkvi in okoli nje.).

8. a) prihod **na** letališče = pogled **z** vrha • vrt **za** hišo = pločnik **pred** šolo • potica **z** orehi = kava **brez** smetane • rov **pod** zemljo = šest metrov **nad** tlemi • polet **iz** gnezda = vrnitev **v** domači kraj

b) na – z • za – pred • z – brez • pod – nad • iz – v ALI na in z • za in pred • z in brez • pod in nad • iz in v

c) Po smislu. Protipomenski: brez denarja – z denarjem • z morja – na morju • do cilja – od cilja • vstali od mize – sedli k mizi ALI sedeli pri mizi • iz Ajdovščine – v Ajdovščino, na Col – s Cola

9. Odkljukane povedi so druga (Popoldne odprto od 16.00 do 19.00.), tretja (Popoldne odprto 16.00–19.00.), četrta (Kratka zgodovina mesta. Ljubljana 1918–1945), in šesta poved (Kratka zgodovina mesta. Ljubljana od 1918 do 1945.).

10. a) Po smislu.

b) – Ne. • – Črnuče in Otočec.

11. a) Po smislu.

b) Štev. zadetkov: 65, 84, 49

c) Po smislu.

12. a) Štev. zadetkov v *SSKJ*: 2, 0 • Štev. zadetkov v *Novi besedi*: 111, 24

Op.: Poglavitni smisel takšne naloge je, da se učenske in učenci navadijo preverjati rabo določenih besednih zvez, predvsem manj običajnih, in potem, kadar so v dvomu, pogledati v referenčni vir (v našem primeru *SSKJ*), katera raba je pravilna. Ugotovijo lahko, da raba besedne zveze *iz dežja pod kap* ni neobičajna, čeprav je v knjižnem jeziku, kot lahko razberejo v *SSKJ*, naj ne bi bilo.

b) Po smislu.

DZ 49–50

SDZ1 70–71

Pokaži, kaj znaš

1. a)–č) Po smislu.

Op.: Učenke in učenci bi morali prepoznati napačno branje, saj so se z izgovorom predlogov skupaj z besedo in pravilnim izgovorom (v knjižnem zbornem jeziku, seveda) seznanili že v 4. razredu, pozneje (tudi v tem delovnem in samostojnem delovnem zvezku) pa so bili na to večkrat opozorjeni ali pa so izgovor vadili.

2.	Im. ed.	Kje?	Predlog + Od kod?
	Pragersko	na Pragerskem	s Pragerskega
	Kozje	v Kozjem	iz Kozjega
	Dobrovo	na Dobrovem	z Dobrovega
	Ljubno	v Ljubnem	iz Ljubnega

Op.: Učenke in učenci morajo v zadnjem stolpcu sami dodajati predlog, saj ga tudi v *SP 2001* ni; naveden je namreč samo mestnik, iz njega pa morajo znati sklepati na nasprotnostne pare (gl. predlog).

3. a) iz (Bizovika in Sostrega) /Pravilno je seveda tudi *iz Sostra.*/ • z (Vranskega) • –, –

b) v • s • s –

Op.: Učenke in učenci so se s popravnicami znamenji seznanili v 4. razredu. Če se niso, potem naj popravljajo tako, kot znajo. V naslednji vaji niso opozorjeni na to, kam naj pogledajo, da bodo znali napake odpraviti, a zemljepisno ime *Štajersko* najdejo tudi v *Priročnem slovarčku*.

c) Po smislu.

4. a) Po smislu.

b) Čestitam za to veliko zmago. ALI Čestitam k tej veliki zmagi.

5. a)–b) Po smislu.

SAMOSTALNIK**Sklanjatev****1.****a) Sklon**

imenovalnik
rodilnik
dajalnik
tožilnik
mestnik
orodnik

Vprašalnica

Kdo ali kaj?
Koga ali česa?
Komu ali čemu?
Koga ali kaj?
O kom ali čem? ALI Pri kom ali čem?
S kom ali čim?

- b) vode – Koga ali česa • (na) vrtu – Na kom ali čem? • uspehov • Koga ali česa? (pri) vratih – Pri kom ali čem? • intervjuje – Koga ali kaj? • pot – Koga ali kaj? • fotografije – Kdo ali kaj? • popotnikom – Komu ali čemu? • (z) vrstniki – S kom ali čim? • (v) gledališču – V kom ali čem?**

Op.: Nič ni narobe, če učenke in učenci ob samostalniku napišejo še predlog, saj je ta sestavni del vprašalnice. Kjer je besedna zveza prislovno določilo kraja/prostora, se utegne zgoditi, da se vprašajo s *kje* (npr. *Kje? -Na vrtu. -Pri vratih.*), čeprav stavčnih členov še ne znajo. Zato je kar primerno, da pri določanju uporabljajo predlog (npr. *Na kom ali čem? -Na vrtu.*).

- c) 5. skl., ed.; 1. skl., mn. • 5. skl., mn.; 1. skl. ed. • 3. skl., dv.; 4. skl., ed • 6. skl., mn.; 1. skl., ed.; 4. skl., ed. • 5. skl., ed.; 1. skl., mn.; 4. skl., mn.; 5. skl., ed. • 5. skl., mn.; 2. skl., ed.; 2. skl., ed.; 2. skl., mn.**

Op.: V tretjem zgledu samo v DZ pomotoma manjka črta za samostalnikom *vrh*.

- č) Op.: Lahko pišejo npr. m. ali m. sp., 1. skl. ali im.**

Samostalnik

fantje
dekleta
tekem
serije
tekmovalci
člani
reprezentance
(s) trenerji
nivoju
mladcev
(iz) Avstrije
(po) hmelj
poslastic
(v) hmeljišče
hmelj
kopriva
(poleg) regrata
vrsta
zelenjave
jedi
(v) deželah
sveta

Spol, sklon, število

m., 1. skl., mn. ALI m. sp., im., mn.
ž., 1. skl., mn. ALI sr. (sp.), 1. skl., mn.
ž., 2. skl., mn.
ž., 2. skl., mn.
m. (sp.), 1. skl., mn.
m. (sp.), 1. skl., mn.
ž., 2. skl., ed.
m., 6. skl., mn.
m., 3. skl., ed.
m., 2. skl., mn.
ž., 2. skl., ed.
m., 4. skl., ed.
ž., 2. skl., mn.
sr., 4. skl., ed.
m., 1. skl., ed.
ž., 1. skl., ed.
m., 2. skl., ed.
ž., 1. skl., ed.
ž., 2. skl., ed.
ž., 1. skl., mn.
ž., 5. skl., mn.
m., 2. skl., ed.

2.

a) Podčrtani: lastovka, (v) Evropi • vrsto, (pri) ljudeh • navezanost, prebivališča, vrste, vrabci, »podnajemniki«, lastovke • Priljubljenost, (v) »poslanstvu«, znanilko, pomladi • lastovka, selivka, (z) obročkanjem, lastovk, (v) državah, Afrike

b)

Spol	Sklon im. (1. skl.) v ed., dv., mn.	drugi skloni v ed., dv., mn.
moški	vrabci, podnajemniki ^{ALI} »podnajemniki«	(pri) ljudeh
ženski	lastovka, navezanost, vrste, lastovke, lastovke, priljubljenost, lastovka, selivka	(v) Evropi, vrsto, znanilko, pomladi, lastovk, (v) državah, Afrike
srednji		prebivališča, (v) poslanstvu ^{ALI} (v) »poslanstvu«, (z) obročkanjem

c) Po smislu.

č)

Spol	Sklon Im. ed.	Rod. ed.
moški	vrabec	vrabca
	podnajemnik	podnajemnika
	človek	človeka
ženski	lastovka	lastovke
	Evropa	Evrope
	vrsta	vrste
	navezanost	navezanosti
	priljubljenost	priljubljenosti
	znanilka	znanilke
	pomlad	pomladi
	selivka	selivke
	država	države
	Afrika	Afrike
srednji	prebivališče	prebivališča
	poslanstvo	poslanstva
	obročkanje	obročkanja

3.

Osnova	Končnica
stric-	-ø
Aljaž-	-ø
strah-	-ø
Luk-	-a
šol-	-a

4.

a) m. • m. • m.

b) Ženskega in moškega spola.

5.

a) Podčrtani: Oblaki, (v) ozračju, Zemlje, hlapi, ledu • oblake, planeti • (na) Veneri, (na) primer, oblaki, par, Mars, Jupiter, Saturn, oblake • načinov, dviganja, zraka • (ob) pregradah, zrak, temperatura, rosišča • (na) višini, zrak • oblak • dviganje, zraka

b) ozračje • oblak ALI planet • Venera ALI Veneri, Mars, Jupiter, Saturn • načinov

Samostalnik **Spol, sklon, število**

(ob) pregradah ž., 5. skl., mn.

zrak m., 1. skl., ed.

temperatura ž., 1. skl., ed.

rosišča sr., 2. skl., ed.

(na) višini ž., 4. skl., ed.

zrak m., 1. skl., ed.

oblak m., 1. skl., ed.

dviganje sr., 1. skl., ed.

zraka m., 2. skl., ed.

DZ 55-64

SDZ I 92-101

Samostalniška sklanjatev

Moške sklanjatve

Op.: V DZ je naslov v množini: Samostalniške sklanjatve, pravilna pa je ednina.

1.

a) Podčrtani: Badminton, šport, lopar • (pred) poštarjem • Šolarji • Novinar, poslancem, politikom

b) Im. ed.	Rod. ed.
badminton	badmintona
šport	športa
lopar	loparja
poštar	poštarja
šolar	šolarja
mornar	mornarja
poslanec	poslanca
politik	politika

c) Obkroženi so *a*-ji.

č) V prvo (moško sklanjatev). • Končnico -a.

2.

sinov • krompirjem • šotori • učiteljem • Ljutomeru • bralcev • otroki • Damirju • krempljem • čmrljev • martinčka • Nikom, Matevžem • gostincev, Portorožu • videi, ljudi • sinku Maju, zobki • kavčem • zobema

Op.: Učenke in učence spodbudite, naj kar pogledajo v pravopis, če imajo pri vstavljanju pravih oblik težave. Če kakega samostalnika ne najdejo, naj se ravnajo po podobnem (npr. imena *Damir* ni v pravopisu, zato naj se spomnijo na kako drugo ime s končajem *-mir*, npr. *Vladimir*).

3.

a)

Im. ed.	Rod. ed.
pribor	pribora
kušcar	kušcarja
traktor	traktorja
mornar	mornarja
kolodvor	kolodvora
šofer	šoferja
predor	predora
Bor	Bora
inženir	inženirja

b) Nekateri imajo pred končnico -a še j.

c) požara, severa – Požarja, Severja • Po smislu, npr.: V obeh občnih besedah osnova ni podaljšana z -j-, pri priimkih pa je. ALI V priimkih je pred končnico -a še j.

Op.: Učenke in učenci naj si pomagajo s pravopisom ali *Priročnim slovarčkom*.

č) kivija • ragbija • Tonija • Edija • Po smislu, npr.: Ne. (Vsi imajo osnovo podaljšano z -j-.) ALI Pri vseh je -i del osnove.

d) finala • Tineta • Po smislu, npr.: Da. Prvi rodilnik je običajen, drugemu osnovo podaljšamo s -t-. ALI Pri prvem je -e končnica, pri drugem je del osnove. ALI Ime Tine v rodilniku podaljšamo s -t-. ALI V rodilniku imena Tine je pred končnico -a še t.

4.

a) Pavel • Pavle

b) Francem • Francijem • Francetom • Francljem ALI Franceljnom

Op.: Učenke in učenci naj si pomagajo s pravopisom ali *Priročnim slovarčkom*.

c) Po smislu.

5.

očija • atija • dedija

6.

a) Prečrtani obliki: Borisem • Francozev

b) Po smislu.

7.

bratje tudi brati • fantje tudi fanti • gospodje tudi gospodi • sosedje tudi sosedi • dedje in dedi • študenti in študentje • golobi tudi golobje • gostje tudi gosti

8.

a) (z) Antonom Aškercem • (s) Cenetom Kregarjem • (z) Daliborjem Frankom • (z) Jankom Dobrovoljcem • (z) Ambrožem Vargo/Vargom • (z) Binetom Kodretom • (z) Denisom Krapežem • (z) Otom Pestnerjem • (z) Janijem Kovačičem

Op.: Če bodo imeli s sklanjanjem imen težave, jih spodbudite k rabi pravopisa in *Priročnega slovarčka*.

b) Po smislu.

9.

a) Po smislu, npr.: Samostalnik dan je v dvojini in množini v dveh oblikah, in sicer dnevoma in dnema ter dneh in dnevih.

b)–c) Po smislu.

10.

a)–f) Po smislu.

11.

a)

Im. ed.	Rod. mn.	Pridevnik na <i>-ski</i>
liter	litrov	litrski
partner	partnerjev	partnerski
minister	ministrov	ministrski
gliser	gliserjev	gliserski
Ljutomer	Ljutomerov	ljutomerski
gangster	gangsterjev	gangsterski

b) Z rodilnikom množine.

12.

a) Podčrtani: strojevodji • Žiga • (z) vodjo • Gregi

b) strojevodja – strojevodje IN strojevodja • Žiga – Žige IN Žiga • vodja – vodje IN vodja • Grega – Grege IN Grega

Op.: Imeni *Žiga* in *Grega* najdejo tudi v *Priročnem slovarčku*, lahko se ravnaajo tudi po zgledu *Miha* v učbeniku na str. 23 oz. samostojnem delovnem zvezku I. na str. 90.

c) Obkroženi -e in -a.

č) Sodijo v 2. moško sklanjatev. • Končnico -e ali -a.

Op.: Rodilniška končnica -e je v 2. moški sklanjatvi, končnica -a pa v 1. moški sklanjatvi.

13.

a) Podčrtani: jamarji, (v) jamo • (Na) razstavi, slike, Matije, Jame • sluge, ljudje • Avto, (v) servisu, sina, Janeza, Sluge

b) jamar, jama, razstava, slika, Matija, Jama, sluga, človek, avto, servis, sin, Janez, Sluga

c)

Sklanjatev	Samostalnik na <i>-a</i>
1. ženska	jama, razstava, slika
2. moška	Matija, Jama, sluga, Sluga

14.

a) Podčrtani: Aljoša, Žiga, Mitja

b)

Sklanjatev	Im. ed.	Rod. ed.
1. moška	Aljoša Žiga Mitja	Aljoša Žiga Mitja
2. moška	Aljoša Žiga Mitja	Aljoše Žige Mitje

c) Po smislu, npr.: V 1. moški sklanjatvi imajo vsi končnico -a, v 2. moški pa -e.

15.

a) Po smislu.

b) V 2. in 1. moško ter 1. žensko sklanjatev.

c) Sašo ALI Sašem • Sašo • Vanjo /Obliki *Vanjo* ali *Vanjem* bi bili možni samo v okviru istospolne skupnosti./ • Vanjo ALI Vanjem /Ime slovenskega glasbenika in pisatelja je *Vanja Pegan*. Nič hudega, če učenke in učenci tega ne vedo; pomembno je, da vstavijo pravilno obliko imena *Saša* ali *Vanja*./

č)

Ime	Spol	Rodilnik
Joža	m	Jože ALI Joža
Joža	ž	Jože

16.

a)

Im. ed.	Rod. mn.	Pridevnik na -ov ali -ev
Samo	Samov	Samov
Bedanec	Bedancev	Bedančev
Tine	Tinetov	Tinetov
znanec	znancev	znančev

b)

Im. ed.	Pridevnik na -ov ali -ev
Jaka	Jakov
Jaša	Jašev
Godina	Godinov
Grega	Gregov

Op.: V preglednici v DZ je pomotoma stolpec Im. ed.

17.

septembrski • Magajново • metrskega • revolverski • Teslov

18.

a) EUR • GSM ALI GSM-ju /Tako je v viru./ ALI GSM-u /Izgovor [džiesêmu], to je slabša različica./ • BTC-ju /Tako je v viru./ ALI BTC • OI

b) Po smislu, npr.: Vse po 3. moški sklanjatvi, GSM in BTC tudi po 1. moški sklanjatvi.

c)

Sklanjatev	Im.	Rod.
1. moška	GSM BTC	GSM-ja BTC-ja
3. moška	EUR GSM BTC OI	EUR GSM BTC OI

Op: Ta naloga je v SDZ izpuščena.

19.

a) Podčrtani: Juriju, Vegi • rokometasev, EP • (s) starešino, kenguruja • zastavonoše • turnir, (v) BTC-ju

b)

Sklanjatev	Samostalnik v im. ed.
1. moška	Jurij, rokometas, kenguru, turnir BTC
2. moška	Vega, starešina, zastavonoša
3. moška	EP

Op.: Učenke in učenci lahko vpišejo samostatnike v imenovalniku ali sklonih iz povedi. V sklanjatve jih razvrstijo po oblikah v povedih. Ta naloga je v SDZ izpuščena.

DZ 64-66

SDZ I 101-103

Pokaži, kaj znaš

1.

a)

Samostalnik	Osnova	Končnica
avto	avt-	-o
mango	mang-	-o
finale	final-	-e
tango	tang-	-o
kanu	kanu-	-ø
studio	studi-	-o

Op.: Težji je zgled *kanu* z naglašenim -ú. Tu je samoglasnik del osnove (in je končnica ničta: -ø), ta osnova pa se pri pregibanju podaljša s -t- ali -j- (npr. *Jure Jure-t-a*, *kanu kanu-j-a*). S tem so se seznanili v 6. razredu. Opozorite jih, naj si pri določanju osnove in končnice pomagajo z rodilnikom.

b) Končnico.

2.

a) Rafka • Mirka • Žarka • Murija • Bena • Lovra • Fredija • Ota • Vlada • Jenka

b)

Im. ed.	Rod. ed.	Im. ed.	Rod. ed.
kombi	kombija	kupe	kupeja
Kenda	Kende ALI Kenda	vodja	vodje ALI vodja
Vega	Vege ALI Vega	Kette	Ketteja
Jaka	Jake ALI Jaka	Niko	Nika
Ficko	Ficka	Bratuša	Bratuše ALI Bratuša

3.

a) Prečrtane oblike: možovi • otroci • motorom • kinoti • GSMju • dedeka • okov • Francita • otrojkih

Pravilne oblike: možje • otroki • motorjem • kini • GSM-ju • dedka • okov • Francija • dveh otrocih

b) Pravilne oblike: božičem • golažem • – • ključem • – • Lujem

4.

a) Po smislu.

Op.: Če učenke in učenci napišejo samo *činčila*, dobijo več zadetkov (3) kot v primeru *ge=činčila* (pojavi se le geslo *činčila*).

b) Činčila je moškega spola in sodi v 2. in 1. moško sklanjatev.

c) Po smislu, npr.: cveti ALI cvetovi.

č) 417

d)–f) Po smislu.

5.

novembrski • kilometrske • litrski • odrskih • Koprskem • istrski

DZ 67-73

SDZ I 111-117

Ženske sklanjatve

1.

a) Podčrtani: (z) naravo • mamama • Alenki • šola • Izselitev • (S) sosedami • (V) temi • (S) obutvijo

b)

Im. ed.	Rod. ed.
narava	narave
mama	mame
Alenka	Alenke
šola	šole
izselitev	izselitve
soseda	sosede
tema	teme
obutev	obutve

c) Obkrožena končnica -e.

č) V 1. žensko sklanjatev. • (V rodilniku ednine imajo) končnico -e.

2.

kaper • trgatvijo • dežel • skledi • Blokah • citer

3.

a) gospe • gospa • gospema

b) Prečrtani obliki: Gospej • – • gospami.
Pravilni obliki: gospe _{ALI} Gospe • gospemi.

4.

a) Prečrtane oblike: mati • hčero • mati • hčero, hči.

b) Prečrtani obliki: (z) matero • mati.
Pravilni obliki: (z) materjo • mater.

c) Na tožilnik in orodnik. _{ALI} Na 4. in 6. sklon.

č)–d) Po smislu.

5.

a) halj • gostiln • pekarn • palm • bradelj • sirarn • rezerv • plinarn

b) bradelj

Op.: Učenke in učenci z ostrejšim očesom naj bi opazili, da izstopa oblika *bradelj*, ki ima edina v rodilniku množine -e-.

c) lekarn, lekarn • skorij • sabelj • tiskarn • želv

č) Prečrtane oblike: kavaren • – • razdalij • medalij • – • nedelij • – • prodajalen • barev • reform

Pravilne oblike: kavarn • – • razdalj • medalj • – • nedelj • – • prodajaln • barv • reform

d) Po smislu.

6.

Prečrtane oblike: cerkva • podkvo • redkvo

7.

a) Podčrtani: divjadi • klet • skrbi • Zverem • klopjo • kopeli • Vas • jedmi

b)

Im. ed.	Rod. ed.
divjad	divjadi
klet	kleti
skrb	skrbi
zver	zveri
klop	klopi
kopel	kopeli
vas	vasi
jed	jedi

c) Obkrožena je končnica -i.

č) V 2. žensko sklanjatev. (V rodilniku ednine imajo) končnico -i.

8. a) oblastem • kletjo, smetmi • umetnostjo, obrtjo • plavutmi • kopelmi • pesmimi • prihodnostjo

b) nitma, TUDI nitima • nitmi • možnostma • možnostmi • smrtma, TUDI smrtima
/V viru je *smrtima*./ • smrtmi

9. a) Podčrtani: mladež, pamet, obrt, posest, cev

b) V 2. žensko sklanjatev.

10.	Sklanjatev	Samostalnik
	1. ženska sklanjatev	Afrika, Komna, selitev
	2. ženska sklanjatev	misel, prikazen, umetnost, povest

11. a) brv, obrv, nozdrv, vrv, rž

b) Po smislu.

c) V naglasu. ALI V mestu naglasa.

Op.: Na končnici naglašeni so rodilnik ed. ali imenovalnik mn., na osnovi pa dajalnik ed.

č)–d) Po smislu.

e) Prebrani morajo biti takole naglašeni: k[́]rvi • krví • straní • stráni • snóvi • snoví

f) Podčrtani: k[́]rvi • krvi • strani • stráni • snovi • snovi

12. a) soli, parcelah, dediščine, Slovenije, razmere, dediščine, solin • pomoč, (v) stiski • razlago, Ingrid • škarjice, (v) prtljagi • princeska, Eli • industrija, (z) obutvijo • mis, domačinko

b)

Sklanjatev	Samostalnik v im. ed. ali mn.
1. ženska	parcela, dediščina, Slovenija, razmere, dediščina, soline, stiska, razlaga, škarjice, prtljaga, princeska, industrija, domačinka
2. ženska	sol, pomoč, obutev
3. ženska	Ingrid, Eli, mis

Op.: Ta naloga je samo v DZ, v SDZ pa je izpuščena.

c) Po smislu.

13. a) Rod. mn.: zemelj • reform • Dobrn • Krm
Pridevnik na -ski: zemeljski • reformski • dobrnski • krmski

b) V pravopisu.

Pokaži, kaj znaš

1.

Prečrtane: skupnost, luč, stvar, umetnost, mati • greda, lestev

Op.: Ta naloga je v SDZ izpuščena.

2.

a) Po smislu.

b) Po smislu.

c) Vse. • Obliki lestev in ponev.

Op.: V DZ 2. a)–c) in v SDZ 1. a)–c).

3.

a) Obe obliki sta pravilni.

b) Po smislu.

Op.: V SDZ je to 2. naloga.

4.

Prečrtane: vzdih • vilcami • prsah

Op.: V SDZ je to 3. naloga.

5.

a) draguljarn • pentelj • (s) prsmi • – • (z) materjo • hčer • (pri) gospe • prsim • – • plesen

b) Po smislu.

Op.: V SDZ je to 4. naloga.

6.

Prečrtane: krvijo • hlači • ponvjo • stvarmi • rečmi.

Pravilne: krvjo • hlačami • ponvijo • stvarmi • rečmi.

Op.: V SDZ je to 5. naloga.

Srednja sklanjatev

1.

a) Podčrtani: četrtletje, podjetju • (iz) prosa • poslušalstvu • Šmarju.

b)

Sklanjatev	Samostalniki v im. ed.
srednja	četrtletje, podjetje, proso, poslušalstvo, Šmarje

c) četrtletja, podjetja, prosa, poslušalstva, Šmarja

č) V srednjo sklanjatev. V rod. ed. imajo končnico -a.

Op.: V SDZ sta nalogi b) in č) izpuščeni.

2.

kladivcem • telesu • srcem • voziščem

3.

s kolescom • nebesam • jajcam • jedrcem

4.

a) Im. ed.: polkno, deblo, stegno, rojstvo, vedro, obdobje, kopje, razmerje, poglavje

Rod. mn.: polken, debel, stegen, rojstev, veder, obdobj, kopij, razmerij, poglavij

b) povelj • polj • naselij

Op.: Pri samostalnikih srednjega spola na *-lje* ne moremo na pamet reči, kakšno obliko rodilnika množine ima.

c) Po smislu.

5.

drevo • pristanišče • tele • seme

6.

a)

Im. ed.	Rod. ed.
zaspane	zaspaneta
streme	stremena
pišče	piščeta
sleme	slemena

b) Po smislu, npr.: Pri dveh osnovno podaljšamo s *-t-*, pri dveh pa z *-n-*. ALI Dva imata pred končnico *-a -t-*, dva pa *-n-*.

7.

a)–b) Po smislu.

Op.: Mogoče se bodo učenke in učenci znašli in pogledali kar v *Priročni slovarček*, kjer bodo našli samostalnik v obliki *skripta* in *skripte*.

8.

vrti • očali • srcem, pljuči • očem, pljučem, jetrom • vratcem • dnom, tlom • drvih ALI drveh

9.

Povedi s posnetka št. 25 so naslednje: Prinesi mi nekaj drv. • Ni mi treba pisati pisem. • Telečjih jeter ne jem pogosto. • Kako poteka mletje kavnih zrn? • Petje je bilo slišati iz vseh grl. • Pojedel je pest orehovitih jedrc.

10.

a)–b) Po smislu.

Op.: Učenke in učenci naj bi s pomočjo *Priročnega slovarčka* ugotovili, da so to samostalniki z dvema spoloma (*dlesna* in *dlesno*, *copat* in *copata*, *sandal* in *sandala*), zato so tudi množinske oblike v zgledih pravilne.

DZ 79-82

SDZ I 126-128

Pokaži, kaj znaš

1.

a) Prečrtani: otočje, otročad, otroče, klica, klicanje • dekletce, oprsje • grablje, grabljice

Op.: V SDZ je naloga a) izpuščena.

b) NE • NE • DA • DA

2.

a) Zadnji • mirnejša

Op.: Oba samostalnika lahko najdejo tudi v *Priročnem slovarčku*.

b) m • s in ž

3.

a) očmi • očesi

b) oči, ž. • očesa

4. a) oken • (v) nebesih • (v) mečih, TUDI (v) mečah • (na) pljučih • (med) drvmi • (med) vrati

b) Po smislu.

5. a) bedrcem • licih • –
Op.: Samostalnike lahko najdejo tudi v *Priročnem slovarčku*.

b) bedrca, sr. sp., mn. • lica, sr. sp., mn. • norice, ž. sp. mn.

c) Po smislu.

Op.: Za vse napačno napisane samostalnike v zgledih, razen za *lice* (premeno *o* v *e* naj bi poznali) in *jetrca* (6. naloga) najdejo v *Priročnem slovarčku*.

6. a) Prečrtane: (pod) vratmi • (proti) pljučam • (proti) licom • z očalmi • z jetrcami • (na) jetrah

b) (pod) vrati • (proti) pljučem • (proti) licem • (z) očali • (z) jetrci • (na) jetrih

c) (z) vrati, (z) očali, (z) jetrci • pljučem • licem

7. a)–b) Po smislu.

c) Prečrtane: tlem • drvam • (z) drvami
Pravilne: tlom • drvom • (z) drvmi

8. a)–b) Po smislu.

c) S kljukico označeni 2., 5. in 6. poved.
Op.: Samostalnika lahko najdejo tudi v *Priročnem slovarčku*.

č) Po smislu.

DZ 82-85
SDZ | 131-134

Posebna sklanjatev

1. a) Po smislu.

b)

Spol/Število	ed.	dv.	mn.
moški	zdravi, bolni		odlični, mladi, mladi
ženski		zaposleni	

c)

Samostalnik	Besedna zveza
zdravi	zdrav človek
bolni	bolan človek
zaposleni	zaposleni ženski
mladi	mladi ljudje

2. a) Podčrtani: vernimi, nevernimi • Blatnikovi • (na) Goričkem • zdravih, bolnih • dragi • (v) Krškem • (z) Dovjega • šolsko • Kovačeva, Lesjakove

b)

Sklanjaten vzorec	Imenovalnik
odrasli	verni, neverni, Blatnikovi, zdravi, bolni
odrasla	draga, šolska, Kovačeva, Lesjakova
Laško	Goričko, Krško, Dovje

Op.: V SDZ je naloga b) izpuščena.

3. a) člani družine • domačega vina/žganja ALI doma pridelanega vina/žganja

b) Po smislu.

4. a) Kozjanskem • Dolskem • Vranskega • Trnovega • Dobrovega

b) Po smislu.

Op.: Pravilno je oboje, zgled je Trebnje v učbeniku oz. samostojnem delovnem zvezku.

c)–č) Po smislu.

5. a) Tolminskem • Primorske • Norveškem • Koroške

Op.: Predlog v zgledih narekuje izbiro ene oblike (od dveh možnih). Učenke in učenci lahko imena najdejo v *Priročnem slovarčku*.

b) Po smislu.

6. a) Po smislu.

b) (dve) okni • (dve) polji • (dve) jajci • (dve) garažni mesti • obe parkirišči • obe polji

DZ 85-92

SDZ I 134-140

Pokaži, kaj znaš

1. a) Podčrtani: pismo, pesem, knjigo, glave, roke, pribor • (Pred) mrazom, (na) toplo • (Po) SMS, (v) kino, Matija, Jan, Doris • (v) veku, pismenke, (v) kamen, (z) ogljem, (z) barvo, znake, kosti, (v) glino, (na) les, (na) liste

b)

Sklanjatev	Im. ed.
1. m.	pribor, mraz, kino, Jan, vek, kamen, znak, les, list
2. m.	Matija
3. m.	SMS
1. ž.	knjiga, glava, roka, pismenka, barva, glina
2. ž.	pesem, kost
3. ž.	Doris

Sklanjatev	Im. ed.
sr.	pismo, oglje
posebna	toplo

Op.: ta naloga je v SDZ izpuščena.

c) DA • NE • NE • NE • DA • NE

Op.: V SDZ je to naloga b).

2.

Samostalnik	Sklanjatev
veseljak	1. moška ali 1. m.
Pragersko	posebna
Danilo	1. moška
Vladimir	1. moška
Evropa	1. ženska ali 1. ž.
Jaka	2. moška, 1. moška
Litija	1. ženska
jetrca	srednja
cvetje	srednja
RS	3. ženska ali 3. moška
pogumni	posebna
medo	1. moška
cev	2. ženska
Meri	3. ženska
Robi	1. moška
gospodična	1. ženska
vojskovodja	2. moška ali 1. moška
barvilo	srednja
kapučino	1. moška
sosed	1. moška
napoved	2. ženska
čeljust	2. ženska
pust	1. moška
evro	1. moška

Op.: Kratica *RS* bo večino spomnila na ime *Republika Slovenija* in na podstavo ženskega spola in s tem uvrstitev v 3. ž. sklanjatev (podobno kot zelo znano kratico *TV*). Po sami obliki je *RS* lahko moškega spola in jo, teoretično gledano, pregibamo (npr. v *RS-ju*).

Ta naloga je v SDZ izpuščena.

2.

(v SDZ) in 3. (v DZ) pljučem • pljučih • pljuči, črevesu, ledvicam, srcu

3. (v SDZ) in 4. a)–b) (v DZ) Po smislu.

c) Po smislu.

Op.: Oboje pravilno.

4. (v SDZ) in 5. (v DZ) (z) otroki • – • lekarn • – • hčer

5. a) (v SDZ) in 6. a) (v DZ) Nepravilno: (na) Prežganjah.

b) Po smislu.

6. a) Po smislu.

b) (v SDZ) in 7. b) (v DZ) dvema oknoma • dvema ležiščema • – • – • (pred) dvema tednoma • (z) dvema nadstropjema • (pred) dvema letoma • (pred) dvema desetletjema • (pred) dvema dnevoma

7. a) (v SDZ) in 8. a) (v DZ) Po smislu.

b) (v SDZ) in 8. b) (v DZ) sta bili (dve) torbi (tisti »ta/ športni«) polni; (pred) dvema

mesečema • sta bili (dve učilnici, (v njiju) /Op.: Ker se zaimkov še niso učili, jih morate na to mesto sami opozoriti./ • sta prišli štrigi; sta bili (dve) ženi • Bili sta (dve sestri.) • sta bili predelani (dve lokomotivi) • (sta) bili, (dve) povabljeni govornici • (Izdelani sta) bili (dve zloženci) • (Dobavljeni sta) bili (dve lokomotivi) • (z) dvema parkiriščema • dve parkirni mesti

Op.: V DZ nekateri deli besedila pomotoma niso polkrepki (poudarjeni): ... (tiste »ta športne«), ... polne... , ... njih... , ... ko so prišle štrige ...

8. a) (v SDZ) in 9. a) (v DZ)

pridnost	drznost
strogost	enakost
šibkost	živost
skromnost	upehanost
mlahavost	modrost

b) redkost	trpkost
žuljavost	razgibanost
slanost	nesramnost
zbadljivost	domišljavost
resničnost	vdanost
nevoščljivost	ohromelost

c) V 2. žensko sklanjatev.

Op.: V SDZ je ta naloga izpuščena.

9. a)–b) (v SDZ) in 10. a)–b) (v DZ) Po smislu.

c) S kljukico sta označeni prva in tretja poved.

č) Po smislu.

Op.: Učenke in učenci naj bi ugotovili, da zaradi dveh pridevnikov (*delaven* in *deloven*) tvorimo tudi napačno obliko pridevnika *delovnost*. Pridevnik *deloven* oz. *delovni* se uporablja kot vrstni pridevnik.

10. a) (v SDZ) in 11. a) (v DZ) – • – • slovenski /Naslov prireditve je *Slovenski avto leta.* / •
radenske /izpust: golfiste/ • –

b) Po smislu.

Op.: Učenke in učenci so se v 6. razredu seznanili s pravopisnimi pravili za zapisovanje praznikov; tu naj bi odkrili napaki, in sicer *Gregorjevega* je pravilno *gregorjevega*, *Jurjevo* je *jurjevo*.

c) Po smislu, npr.: Imena praznikov (*gregorjevo*, *jurjevo*) pišemo z malo začetnico.

11. a) (v SDZ) in 12. a) (v DZ) Po smislu, npr.: S kljukico naj bi bili označeni druga,
četrti in peti poved.

Op.: Nazivov pred imenom govoreči in piščoči pogosto ne sklanjajo, ravno tako ne uporabljajo ženskih oblik (npr. *profesorica*, *doktorica*). Po slovničnih pravilih moramo sklanjati vse in za ženske uporabljati ženske oblike.

b) Podčrtani: predsedniku doktor • (o) slovenski slikarki

c) Druga.

12. a) (v SDZ) in 13. a) (v DZ) Po smislu.

b) (v SDZ) in 13. b) (v DZ) Jasne Bratina, Jasne Bratine • Barbare Vuga,
Barbare Vuge

13. a) (v SDZ) in 14. a) (v DZ) s Samom • Grosupljega ali Grosuplja • (z) goslimi /še bolje
z violino /, prapori /boljša oblika kot *praporji* / • ladje • medalja, olimpijskih – • s pljuči •
očala, okulistovo potrdilo /bolje kot *potrdilo od okulista* /

b) Po smislu.

14. (v SDZ) in 15. (v DZ) Po smislu, npr. ZDA so se odpovedale namestitvi
protiraketnega ščita. • ž., mn.

15. (v SDZ) in 16. (v DZ) Po smislu.

BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO

Opis življenja osebe

1. Podčrtani izrazi: opis življenja osebe, dejavnosti in opravila • brez osebnih občutij • v sedanjiku.

2. 1 • 4 • 3 • 12 • 2 • 11 • 8 • 5 • 9 • 7 • 6 • 10. Možne še druge smiselne rešitve.

3. Po smislu, npr.: Moja babica je upokojena slaščičarka. Dopoldne varuje mojega triletnega bratranca Jureta, za vso družino pa tudi skuha kosilo. Popoldne gre na sprehod na bližnji hrib. Že pred upokojitvijo se je ukvarjala s peko peciva za prijatelje in znance. To počne tudi sedaj in tako stopi za štedilnik vsako popoldne ter peče do poznih večernih ur. Vikende preživlja v Piranu, kjer ima majhno stanovanje. Ta čas izkoristi za sprehode po bližnjih solinah.

4. Dopolnjen MV: Kdaj se je začela ukvarjati z judom? • Kako poteka njen dan? • prehrana • analiza tekme

5. 7 • 8 • 6 • 4 • 1 • 3 • 2 • 5

6. Kdo • kje • kako / s čim • zakaj • kdaj • s kom.

7. B – Tina Maze • A – Petra Majdič.

8. a)–b) Po smislu.

9. **Moške sklanjatve** Judo, Peking, Žalec, starši, klub, Sankaku, trener, Marjan, Fabjan, Polavder

Ženske sklanjatve Lucija, Polavder, judoistka, lastnica, medalja, igra, Griže, sestra, članica

Srednje sklanjatve Leto ALI leto, naselje

Posebna sklanjatev –

10. a) knjiga Maček Muri • napovedovalec Jani Muhič • Peter Pikel – Piki • oddaja Pet minut za boljši jezik • Julijske Alpe • Pogačarjev trg v Ljubljani • Slovenska akademija znanosti in umetnosti • Prekmurec Vlado Kreslin • Logarska dolina • Srednja vas pri Bohinju • Karavanke • oddaja v slovenščini

b) Desa Muck je slovenska igralka, pisateljica in voditeljica. Rodila se je leta 1955 v Ljubljani. Igralstvo ima v krvi, saj je hči igralca Kristijana Mucka. Desa Muck je danes svobodna umetnica, preizkusila pa se je v različnih poklicih. Tako je bila vzgojiteljica, tehnična risarka, igralka in še kaj. Sodelovala je v oddajah Mario, ZOOM in Spet doma. Nominirana je bila tudi za Slovenko leta 2008.

Vsa leta pa je pridno pisala: zgodbe, romane, radijske igre, novele. Najbolj je poznana po delih za mladino. Loteva se različne problematike, ki jo zna na duhovit način približati tako mladim kot odraslim. Njeno knjigo Blazno resno zadeti so uprizorili v Gledališču v Novi Gorici, v Cankarjevem domu in v Prešernovem gledališču v Kranju.

Za svoje delo je bila večkrat nagrajena. Tako je dobila nagrado Večernica za mladinski roman Lažniva Suzi leta 1997, Levstikovo nagrado leta 2005, leto kasneje pa je bila nominirana tudi za Andersenovo nagrado. Zbirka Anica je bila več let zapored izbrana za najbolj priljubljeno med mladimi bralci Slovenije. Mnoga njena dela so prevedena v tuje jezike.

Zadnja leta piše tudi romane za odrasle, še vedno pa jo lahko vidimo v hudomušnih vlogah v razvedrilnih televizijskih oddajah.

11.

Po smislu, npr.: Dr. Anton Slodnjak, Slovenska trilogija: Neiztrohnjeno srce, roman o Prešernu • Pogine naj – pes!, roman o Levstiku • Tujec, roman o Cankarju • Ilka Vašte, Roman o Prešernu • Ivan Sivec, biografski romani.

DZ 97a-97c

SDZ II 15-16

BEREMO

Bančni obrazec

1.

a)–b) Po smislu.

c) Odkljukano: Levi del obrazca vsebuje polja za podatke o prejemniku. • Prejemnik mora napisati svoj natančen naslov ter številko računa. • Podatki na obrazcu morajo pravilno izpolnjeni.

č) Po smislu, npr.: Elektro, Plin, Komunala,...

2.

Rdeči križ Slovenije • Zveza prijateljev mladine Slovenije • Organizacija za slepo in slabovidno mladino Ljubljana • akcija Pomežik soncu • prireditev Festival dobrote • akcija očistimo Slovenijo v enem dnevu • Miklošičeva ulica • Ulica bratov Polančičev • Slovenska cesta • Stari trg pri Ložu • Ljubljana • Srednja Bistrica pri Beltincih • Branka Maček • Maja Marija Zdolšek.

3.

Po smislu.

4.

S križcem označeni povedi: Pomežik soncu je dobrodelna akcija Zveze prijateljev mladine. • Festival dobrote je stvarno lastno ime.

5.

Odkljukano: Nalog izpolnjujemo s kemičnim svinčnikom. • Obrazec izpolnimo čitljivo. • Na obrazcu navedemo pravilne podatke.

6.

Po smislu.

GLAGOL

1.

a) Po smislu.

b)

Povedi	Vrsta povedi	Končno ločilo
3. poved	pripovedna	pika
5. poved, del v narekovajih	velelna	pika
6. poved, del v narekovajih	vprašalna	vprašaj
7. poved, del v narekovajih	vzklična	klicaj

Op.: Pri 5. povedi v DZ pomotoma manjka »del v narekovajih«.

c) (Ukazal je) stari grof. • (Sprasevala je) Veronika. • (Zanjo so se čustveno zavzeli) ljudje.

č) Troje (dejanj). ALI Tri (dejanja). V četrti povedi (zgornjega besedila) so tri dejanja. (Dejanj je toliko, kot je glagolov.)

d) je odpeljalo, (je) zaprlo, je bila, je bila, je zvonilo, so privedli, je bral, je uročila, se je smehljala, je ukazal, vprašajte, zna, povedati, je osvojila, se je nasmehnila, (je) rekla, povem, je, so klicali

e) Odkljukani sta tretja (Večina glagolov v besedilu je v pretekliku.) in četrta poved (Glagol v besedilu so v pretekliku in sedanjiku.).

2.

a) Podčrtane: je zvonilo, so privedli • je bral, je uročila, se je smehljala • je ukazal, vprašajte, zna, je osvojila • se je nasmehnila, (je) rekla, povem.

b)

Glagolska oblika	Oseba, število, (spol), čas
so privedli	3. os., mn., m. spol., preteklik
je bral	3. os., ed., m. spol., preteklik
je uročila	3. os., ed., ž. spol., preteklik
se je smehljala	3. os., ed., ž. spol., preteklik
je ukazal	3. os., ed., m. spol., preteklik
vprašajte	2. os., mn., velelnik (sedanjik)
zna	3. os., ed., sedanjik
je osvojila	3. os., ed., ž. spol., preteklik
se je nasmehnila	3. os., ed., ž. spol., preteklik
(je) rekla	3. os., ed., ž. spol., preteklik
povem	1. os., ed., sedanjik

c) Dvanajst.

č) Da, to je nedoločnik povedati.

3. a) daste • Jeste • vidite • greste ALI gremo
 b) jokaj ALI joči • škriplje ALI škripa • utripa ALI utriplje • gibljem ALI gibam
 c) Po smislu.
4. S kljukico sta označeni druga (Zanesljivo vemo, da ...) in četrta poved (Petra zadene glavni ...).
5. a) sta odpotovali • sva bili • sta prisopihali, sta se usedli, popili • sta se dogovorili
 b) našla, našel • kradla • predla • se je znašel • je odšel • so jedli • je vzšel
6. a) bosta šla • se boste odpeljali • bosta prišli • bomo imeli • bom
 b) ne bosta šla • se ne boste odpeljali • ne bosta šli • ne bom
7. Op.: V vseh zgledih je prečrtan *je*.

DZ 104-109

SDZ I 26-31

Glagolski naklon

1. a) Podčrtane: stoji • omenjajo • je • so predelali, uredili, poslikali • je • je, je dobil, je
 b) teči • speči • izvleči • obleči
 c) (Glagoli so) v povednem naklonu. • (Imenujemo jo) povednik.
2. a) sedi ALI je sedel, gleda ALI je gledal, predloži ALI je predložil • je v tistih časih živel, pridobil • se je že zgodaj odpravil, izročil • je Barbo umrl, je prerokoval, ne bodo prišli
 b) Po smislu, npr.: Tako lahko govori tujec. ALI Take povedi se pojavljajo v prevodih iz tujega jezika, ko hoče pisec pokazati, kako tujega jezika kaka oseba v romanu ne zna.
 c)–č) Po smislu.
3. Po smislu, npr.: kaj kdo dela, kaj se (s kom) dogaja ali kakšno je stanje.
4. a) Op.: V navodilu v DZ (v SDZ je to urejeno) je odveč predzadnja beseda *prosimo*, saj je zavajajoča: v prvem zgledu je glagol *prosim*, ki ga bodo učenke in učenci po vsej verjetnosti podčrtali, če jih ne boste opozorili na pomanjkljivost v navodilu. Podčrtati morajo namreč glagolske oblike (velelnike).
 Sedite, počakajte • poberi, prinesi, pobriši • zapojva • dvignite, ponesite • (ne) hodita • Popijmo, (se) osvežimo • povejva
 b) (Glagoli so) v velelnem naklonu. • (Imenujemo jo) velelnik.

c)

Število	Oseba	Velednik
ed.	2.	poberi, prinesi, pobriši
dv.	1. 2.	zapojva, povejva (ne) hodita
mn.	1. 2.	popijmo, osvežimo sedite, počakajte, dvignite, ponesite

5. podpišite • pokličite, napovejte • pospraviva • opiši • povejta

6. Prečrtane: Ujamite • Najami • Presnamite • Snami • Objamite

Op.: Učenke in učenci niso posebej opozorjeni, da so glagoli iz zgljedov v *Priročnem slovarčku*. Boste videli, ali se bodo znašli in poiskali velednike v njem ali pravopisu.

7. a) Po smislu.

b) (Ne) pojdite • (Ne) dajte • (Ne) čakajte • (Ne) verjemite

8. nedoločnik • velednik • velednik • nedoločnik • velednik • nedoločnik

9. a) Prečrtane: Tečimo • Rečite • vlečite • sleči.

Op.: Tudi pri tej nalogi učenke in učenci niso posebej opozorjeni, da so glagoli iz zgljedov v *Priročnem slovarčku*.

b)

Velednik	Nedoločnik	Sedanjik (1. os. ed.)
tecimo	teči	tečem(o)
recite/Recite	reči	rečem(o)
vlecite	vleči	vlečem(o)
sleci	sleči	slečem(o)

c) Glas oz. črko č. ALI Koren.

Op.: Nedoločniki se končujejo na -či, oblike za sedanjik pa na -čem(o).

10. a) leči • ležati • S kljukico označeni prva in četrta poved.

b) Vprezimo • Postrezite • Vrzi

c)

Velednik	Nedoločnik	Sedanjik (1. os.)
Vprezimo/vprezimo	vpreči	vprežem(o)
Postrezite/postrezite	postreči	postrežem(o)
Vrzi/vrzi	vreči	vržem(o)

č) Samo začetek besede.

Op.: Vsi nedoločniki se končujejo na -či, oblike za sedanjik pa na -žem.

Velednikom je skupen glas o, črka z, nedoločnikom č in sedanjikom ž.

11. a)–c) Po smislu.
- č) S kljukico je označena prva poved.
12. a) Podčrtani: bi bil • bi postal, bi ne omahoval, bi prišel (bi) grel • bi bil, bi zavil, bi zibal, (bi) šepetal • postal bi, dal bi • bi bila
- b) (Glagoli so v) pogojnem (naklonu). • (Imenujemo jo) pogojnik.
13. a) Če bi bil novinar, potem bi pripravljaval intervjuje. • Če bi bili pevci, bi zapeli lepo pesem. • Če bi bila cesta ožja, bi se zaleteli. • Če bi bila res moja prijateljica, me ne bi pustila na cedilu. • Če bi več trenirali, bi lažje premagali nasprotnika.
- b) (Za prvim delom povedi stoji) vejica.
- c) Po smislu, npr.: Če bi bil poštar, bi veliko hodil naokrog. • Če bi bila zdravnica, bi delala v zdravstvenem domu.
14. bi poklepetali • bi odšli • bi nastopili, bi imeli • bi morali

DZ 110-113

SDZ II 32-35

Pokaži, kaj znaš

1. a) ima • poskuša • pomisli, imaš, vzamem, ostane • skomigne • nimam, računamo
- b) se odpravljata • ležita, opazujeta, reče • bi želel • bi (rad) videl
- c) Op.: V DZ je zgled (*je imel*) pomotoma v pretekliku namesto sedanjiku.

Glagol	Oseba, število, čas, naklon
poskuša	3. os., ed., sed., povednik
pomisli	3. os., ed., sed., velelnik
imaš	2. os., ed., sed., povednik
vzamem	1. os., ed., sed., povednik
ostane	3. os., ed., sed., povednik
skomigne	3. os., ed., sed., povednik
računamo	1. os., mn., sed., povednik
se odpravljata	3. os., dv., sed., povednik
ležita	3. os., dv., sed., povednik
opazujeta	3. os., dv., sed., povednik
reče	3. os., ed., sed., povednik
bi želel	(1. os.) ed., pogojnik
bi videl	(1. os.) ed., pogojnik

2. a) (Poznam) povedni, velelni in pogojni naklon. • (Imenujemo ga) spreganje. ALI (Imenujemo ga) spregatev.
Op.: Učenke in učenci so se z izrazoma *spreganje* (spreminjanju glagolskih oblik v osebi in številu) in *spregatev* (tisto, kar pri spreganju nastane) seznanili v 6. razredu.
- b) Po smislu.
3. a) Lahko, z obliko jokaj.
b) Po smislu.
4. Po smislu.
Velelnika nista v pravilni obliko, pravilni sta *dajaj* in *prisezi*.
5. a) Našel ALI našel • greste • boste • Glej ALI glej
b) iznašli • ne bi • jeste • sva, sva /V zgledu s spletnih strani manjka vejica za besedo *opremo.* • ne bom • Prenočevali ALI prenočevali /V zgledu s spletnih strani je napačna tudi oblika *namenjena.* • pogledjte • ne bomo
Op.: Primeri so zgled slabe pismenosti. Čeprav učenke in učenci iščejo le napačne oblike glagolov, jih spodbudit tudi k iskanju drugih nepravilnosti. V SDZ so zgledi popravljeni.
6. a) Po smislu.
b) Pravilne: imeli, naredili, izmenjali, dogovorili. Napačne: hodile, delale, odšle. ALI Pravilne so podčrtane, nepravilne pa so polkrepke oblike. • Podčrtane so oblike za ž. sp. dv., krepke za ž. sp. mn.
7. a) teči • izvleči • peči
b) Nedoločnik (na -či).
8. a) Po smislu.
b) (DZ) telefonirati • delat • pit, jest, počivat • sedeti • povedati • pomagat loviti • sedet • pobirati Op.: Rešitve za DZ.
Op.: Zgled *Šli smo pomagat loviti divjega prašiča* je pomotoma uvrščen med zglede, saj je pretežak za to stopnjo: v njem sta kar dva nedoločnika, glagol premikanja ima zaradi stavčne zgradbe vpliv le na prvega. Rešitve veljajo za DZ.
b) (SDZ) telefonirati, poznati • delat • pit, jest, počivat • sedeti povedati • sedet • pobirati
Op.: Rešitve za SDZ.
9. a)–c) Po smislu.

BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO

Opis življenja ljudi v skupnosti

1. Levi okvirčki: 1 • 10 • 5 • 2 • 7

Desni okvirčki: 3 • 4 • 9 • 8 • 6

2. NE • DA • DA • NE • NE • DA

3. Po smislu.

4. 8 • 9 • 7 • 4 • 3 • 5 • 2 • 6 • 1

5. c • c • a • c • b • a • b • a

6. a) Po smislu.

b) O Avstrijcih. • Po smislu, npr.: To je opis življenja v skupnosti, saj je navedeno, kdo so Avstrijci, kje živijo, njihove prehranske navade, stil oblačenja. Predstavljen je tudi njihov način praznovanja, šolanja, ukvarjanja z glasbo in športom. • V sedanjiku. Ker so v besedilu podatki, ki veljajo za današnji čas. • Glagoli so v povednem naklonu.

c)

Osebne glagolske oblike	Neosebne glagolske oblike
so, živijo, so oblikovali, so, je, so se preselili, je, pridelujejo, so prevzeli, so znali, je, ne moremo, so prevzeli, so razvili, bi želeli, bi se morali, se oblečejo, znajo, so oblečeni, začnejo, obiskujejo, nadaljujejo, želijo, morajo, so, pripravijo, izvajajo, so, igrajo	ohraniti, spoznati, popeljati, ceniti, obiskovati, opraviti

č) Družite se ob praznikih. • Mladi naj bi upoštevali tradicijo. • Praznujete z nami. Praznovali naj bi z nami. • Narodna noša je last vsake družine.

7. kresovanje • prvomajskimi prazniki • valentinovo • dan reformacije • božiča • Prešernov dan • dnevu samostojnosti

8. a) tradicionalnih cmokov • tradicionalno avstrijsko nošo • tradicionalno ljudsko glasbo

b) Po smislu, npr.: tradicionalna kitajska medicina, tradicionalno gledališče, tradicionalno pesništvo, tradicionalni motivi, tradicionalni poklici.

ZAIMEK

Oziralni zaimek

1. a) Podčrtani: kakršen • Kdor • kar • Kjer • kolikor • Kakršna, kakršne • Kadar, kar • kamor • katerih, (s) čimer, (s) čimer.

b) (Prepozna/a/ sem jih) po končnem -r (večino). • (Podobni so) vprašalnim zaimkom.

2. a) Po smislu.

b) Kdor • Kdor • Kjer

Op.: V SDZ je izločen zgled, Kjer se prepirata dva, tretji ..., ker ni povezan z besedilom v vaji a).

3. a) Odkljukane so druga, četrta in šesta poved.

b) česar • kar • česar • kar • česar • kar, česar

4. a) čemer • komer • čimer • komer • komer • čimer • čemur • komer • čemur

Op.: V sedmem zgledu samo v DZ je zaradi zaimka *kar* napisana različica predloga *h*, ki jo morajo učence in učenci pred *čemur* napisati kot *k*. Opozorite jih, naj bodo na to pozorni.

b) kakršnem • kakršnim • kakršno • kakršnem • kakršnemu

5. a) Odkljukani sta prva in četrta poved.

b) Po smislu, npr.: Na orodnik. ALI Da v obeh primerih zaimek *kaj* in *kar* v orodniku zapišem v pravilni obliki, tj. z *i*, ne z *e*.

6. a) Odkljukane so prva, tretja, šesta, osma in deveta poved.

Op.: V pravopisu in v Toporišičevi Slovenski slovnici (»S *čigar* se načeloma izraža le svojina edninske moške osebe« /.../ »Vendar se, kot stilna slabost, *čigar* rabi tudi pri drugih samostalnikih m. spola«; str. 343). Torej pri mačku lahko pustite kot ustrezen tudi zgled s *čigar*. /Gl. tudi str. 123/7. a) v DZ oz. str. 50/7. a) v SDZ./

b) Po smislu, npr.: (Posebej moram biti pozoren/-rna) na to, ali se čigar oz. kateri nanaša na osebo m. sp. v ed. ali na kaj drugega.

7. a) Prijateljica, katere mama dela v gledališču, je povedala, da so vstopnice razprodane. • V obeh filmih nastopata mlajša moška, katerih odziv na terorizem je upor. • V skupini so zbrane ženske, katerih starost ne presega 40 let. • Sin, čigar fotografije mama s ponosom kaže svojim prijateljicam, že dolgo živi v tujini. • Kramp, katerega konica je topa, je manj uporaben. • Človek je bitje, katerega telo je izpostavljeno različnim boleznim. TUDI: ... bitje, čigar ... • Staremu prijatelju, čigar prijazni nasveti so mu večkrat pomagali, dolguje veliko.

Op.: Marsikdo tudi za samostalnikom srednjega spola *bitje* (oznaka *človeško*) napiše zaimek *čigar* namesto *katerega*. Takšna raba nam ni tuja, saj gre za kategorijo človeško, tako kot pri osebi moškega spola. Celó v SSKJ naletimo na zapis »stvarstvo, čigar središče je«, a stvarstvo niti bitje ni.

b) katere, katerih, čigar, katerega

8. katerih • čigar • katerih • katerih • katere • katerih • katerih • čigar • katerih • katerega

9.

a) S kljukico sta označeni druga in četrta poved.

b) ki • za katerega smo, ki smo ga • ki si jo • ki jih • ki jo

c) Vejica. • Po smislu.

Op.: Mogoče bodo nekatere učenke in učenci opazili, da vejica ločuje dva stavka ali da je v vsakem delu povedi osebna glagolska oblika.

DZ 118-119

SDZ II 54-55

ZAIMEK**Kazalni zaimek**

1.

a) Podčrtani: Tokrat, tale • tista • Takšnega, doslej • Zdaj • Tako • (Pri) tolikšnem • to

b)

Kazalni zaimek	Kaže na ...
tokrat	... čas
tale	... pojem
tista/tisti	... pojem
takšen	... lastnost
doslej	... čas
zdaj	... čas
tako	... način
tolikšno/tolikšnem	... količino
to	... pojem

Op.: V preglednici v DZ pomotoma manjka ena črta. Učenke in učenci naj si pri prepoznavanju zaimkov pomagajo s preglednico v učbeniku oz. samostojnem delovnem zvezku. Težava z razvrščanjem zaimkov je že v sami stroki, saj so v pravopisu med zaimke uvrščeni tudi tisti, ki jih imajo mnogi za prislov (t. i. prislovni zaimki, ki kažejo na kraj in prostor, čas ipd.). Vendar pravopis pri razvrščanju ni dosleden in med zaimke uvršča npr. *zdaj*, ne pa *takrat* ali *tokrat*. Kakor koli, naloga je namenjena predvsem temu, da si učenke in učenci znajo pomagati s preglednico v učbeniku oz. samostojnem delovnem zvezku.

2.

a) Po smislu.

b) Sopomenke. ALI Vsi so kazalni zaimki.

c)–č) Po smislu.

3.

tem • tistem • tem • takšnem • takemu • tolikšnim • takšnemu

4.

a) S kljukico je označena druga poved. /Istega ni mogoče več pojesti, ker je bilo že pojedeno./

b) Po smislu, npr.: Oba živita v eni stavbi, eden v pritličju, drugi v tretjem nadstropju. • Živita vsak v svoji hiši, ki se po značilnostih (npr. dvojček), lastnostih (npr. barvi) ujemata med seboj.

Pokaži, kaj znaš

1. a) Po smislu, npr.: Večino po začetni črki t- ali s- • (Kažejo na) bitja, predmete/stvari, pojme ter njihove lastnosti, na kraj in prostor, čas ali količino ter mero v okolici sporočevalca.

b) besedilu, kazalni

2. a) (na) tem • (Pri) tem • (proti) takemu • (nad) tistim • – • (s) tem

b) enakega • enake • –

3. a) Podčrtani: Kdo • Jaz • mi, zanjo, me • Kaj • Zakaj • ga, moj, (z) njim • (vsako) • kakšna • to • (o) naših • Moj • Vaša, me • kje • je • To, tvojemu • je, on • kako • (Vse) • Kaj, to, • To, moja • ta, (v) njej • kjer • Kaj, (iz) tega • (k) svoji • ti, zdaj • tvoja

Op.: Zaimka sta tudi *vsako* in *use*, vendar celostnih zaimkov v UN ni. Po novem *ki* ni zaimek, ampak oziralnik (oziralni morfem).

b)

Vrsta zaimka	Zgled
osebni	jaz, mi, zanjo, me, ga, (z) njim, me, je, je, on, (v) njej, ti
svojilni	moj, (o) naših, moj, vaša, tvojemu, moja, tvoja
povratno svojilni	(k) svoji
vprašalni	kdo, kaj, zakaj, kakšna, kje, kako, kaj, kaj
kazalni	to, to, to, to, ta, (iz) tega, zdaj
oziralni	kjer

4. Vprašalni zaimek. ALI Zaimek kateri. • Oziralni zaimek. ALI Zaimek kateri.

5. S kljukico sta označeni druga (Imam prijateljico, ...) in četrta poved (Ali si ocenil hitrost predmeta ...).

6. a) (o) čemer • (s) čimer • (ob) komer, – • (pred) čimer • (s) čimer • (Pri) komer (koli) • (k) čemur • (proti) kakršnemu (koli)

b) Podčrtani: Mesto • vprašanja • dejanj • stanje • trpljenje
Pravilni: (v) katero • (na) katera • – • v katero • –

7. a) katerega TUDI čigar /Gl. komentar k str. 123/6. a) v DZ oz. str. 49/6. a) v SDZ./ • česar • katerega • česar • katerega /Gl. komentar k str. 123/6. a) v DZ oz. str. 49/6. a) v SDZ./ • katerega

b) Po smislu, npr.: (Nadomestil/a/ bi jih) z oziralnikom ki (in obliko osebnega zaimka).

c) ki se jih • ki bi si jo • ki pa so se jim • ki jih • ki so se je

8. a)–b) Po smislu.

BEREMO IN PIŠEMO**Pismo****1.**

Po smislu, npr.:

*Planica, 27. februarja 2015**Dragi Jure,*

pišem ti iz doma Planica, kjer smo letos v šoli v naravi. Tu je res krasno, pa še snega je za izvoz. Ogleдали smo si skakalnico, kjer bo že čez en mesec svetovni pokal. To je videti res mega! Bili smo celo na vrhu! Najboljši pa so večeri, ko se s sošolci zabavamo po sobah in se pripravljamo na skupno zabavo. Nisem si predstavljal, da so sošolci tako super, še manj pa, da so tudi učitelji zabavni. Pa hrana - mega, ti rečem!

*Pozdrav**Miha***2.**

a) Po smislu, npr.:

*Marjetka Sok
Predsednica novinarskega krožka*

*ČŠ Trata**Murska Sobota**G. Feri Krovat**Murska Sobota, 17. 4. 2015**ČŠ Trata**Murska Sobota**Pobuda za organizacijo prireditve**Spoštovani gospod ravnatelj!*

Člani novinarskega krožka že leta skrbimo za promocijo šole in za informacije o življenju na šoli. Tako pišemo prispevke v lokalne časopise, revije za mlade, za televizijo, izdajamo pa tudi šolski časopis. Poleg tega enkrat na teden pripravljamo in vodimo oddaje šolskega radia enkrat tedensko. Sodelujemo tudi na vseh šolskih in krajevnih prireditvah.

Skupaj z mentorico smo se domislili, da bi za še boljše delo potrebovali kamero. Zavedamo se, da bi jo iz šolskih sredstev težko kupili, zato predlagamo, da bi v začetku naslednjega šolskega leta organizirali dobrodelno prireditev, na kateri bi zbrali denar za nakup. Na prireditvi bi nastopili nekateri naši bivši učenci, naš pevski zbor ter še kak znan umetnik.

*Ideja se nam zdi izvedljiva, zato prosimo za mnenje še vas.**Hvala za razumevanje in lepo pozdravljeni.*

*Marjetka Sok
predsednica novinarskega krožka*

b) Po smislu glede na rešitve v a) nalogi:

Sporočevalec: Marjetka Sok, predsednica novinarskega krožka OŠ Trata, Murska Sobota

Naslovnik: G. Feri Hrovat, ravnatelj OŠ Trata, Murska Sobota

Kraj in datum: Murska Sobota, 17. 4. 2015

Nagovor: Spoštovani g. ravnatelj!

Pozdrav: Hvala za razumevanje in lepo pozdravljeni

Zadeva: Pobuda za organizacijo prireditve

Namen: Posredovanje želje za organizacijo dobrodelne prireditve, da bi kupili snemalno aparaturo.

c) Odkljukani sta prva (Uporaba neknjižnih izrazov ni primerna za uradno pismo.) in druga trditev (Uradno pismo je vedno namenjeno naslovniku, s katerim nismo v enakovrednem odnosu.).

3.

NE • NE • NE • DA • DA

4.

Po smislu, npr.:

Rakek, 4. 3. 2015

Moja najljubša teta!

Šlišal sem, da mi boš za rojstni dan kupila novo kolo. Hvala! Res sem vesel. Vsem prijateljem sem že povedal čudovito novico. Nihče nima take tete. Ti si res najboljša! Objubim, da se bom v šoli potrudil za čim boljši uspeh.

Veselim se rojstnega dne.

Miha

5.

Po smislu, npr.: Gospod • Mojmir Svetek • Cesta na grad 13 • 2250 Ptuj

6.

a) Po smislu.

b) Podčrtani zaimki: me, ti, ji • jaz, moji • zame • jaz • mi • taka • me, kdo, naju • to • kaj, mi • mi, mi, ona, takih, svojega • mi • ti, me, katerega • mi • kakšno.

c)

Osebni zaimek	me, ti, ji, jaz, zame, jaz, mi, me, naju, mi, mi, mi, ona, ti, me, mi
Svojilni, povratni svojilni zaimek	moji, svojega
Vprašalni zaimek	kdo, kaj, katerega, kakšno
Kazalni zaimek	taka, to, takih

7.

Zaimek	Se nanaša na
me	Tajo/sporočevalko
ti	babi/naslovnico
ji	osebo

Zaimek	Se nanaša na
kjer	Moravce
jaz	Tajo/sporočevalko

Zaimek	Se nanaša na
ti	babi
me	Tajo/na sporočevalko
katerega	fanta

8.

a) Po smislu, npr. :

Neuradno pismo

Nagovor	Pozdrav
Dragi	Tvoj
Ljubljeni	S prisrčnimi pozdravi

Uradno pismo

Nagovor	Pozdrav
Spoštovani	S spoštovanjem
Cenjeni	Lep pozdrav

b) Po smislu.

9.

Neuradno pismo	Uradno pismo	Neustrezen podpis
Metka	Miran Škodlar, ravnatelj	Volk Franc, delovodja
Smajki	Ivanka Siter, igralka gledališča Svoji	Matej, prijatelj

10.

Po smislu.

11.

a) Po smislu.

b) S križcem označene povedi so: Pismo sodi v rubriko za nasvete bralcem. • Nima klasične oblike pisma. • To je javno pismo, ker je namenjeno javnemu branju, čeprav je naslovljeno na eno osebo. • V pismu je jasno razviden namen pisca.

12.

Po smislu, na primer: Prešeren, Cankar, Aškerc, ...

13.

a) Po smislu.

b) Pošiljatelj je (učenka) Urša. • Pošilja predstavitev neke teme. • Pismo ni ustrezno, ker ni ustrezno oblikovano (kot pismo) in tudi vsebinsko je nepopolno. • Manjkajo nagovor in pozdrav ter pojasnilo, za kakšno predstavitev gre. • Zaimsek ni pravilno uporabljen, pravilen je zaimsek svoj.

c) Po smislu.

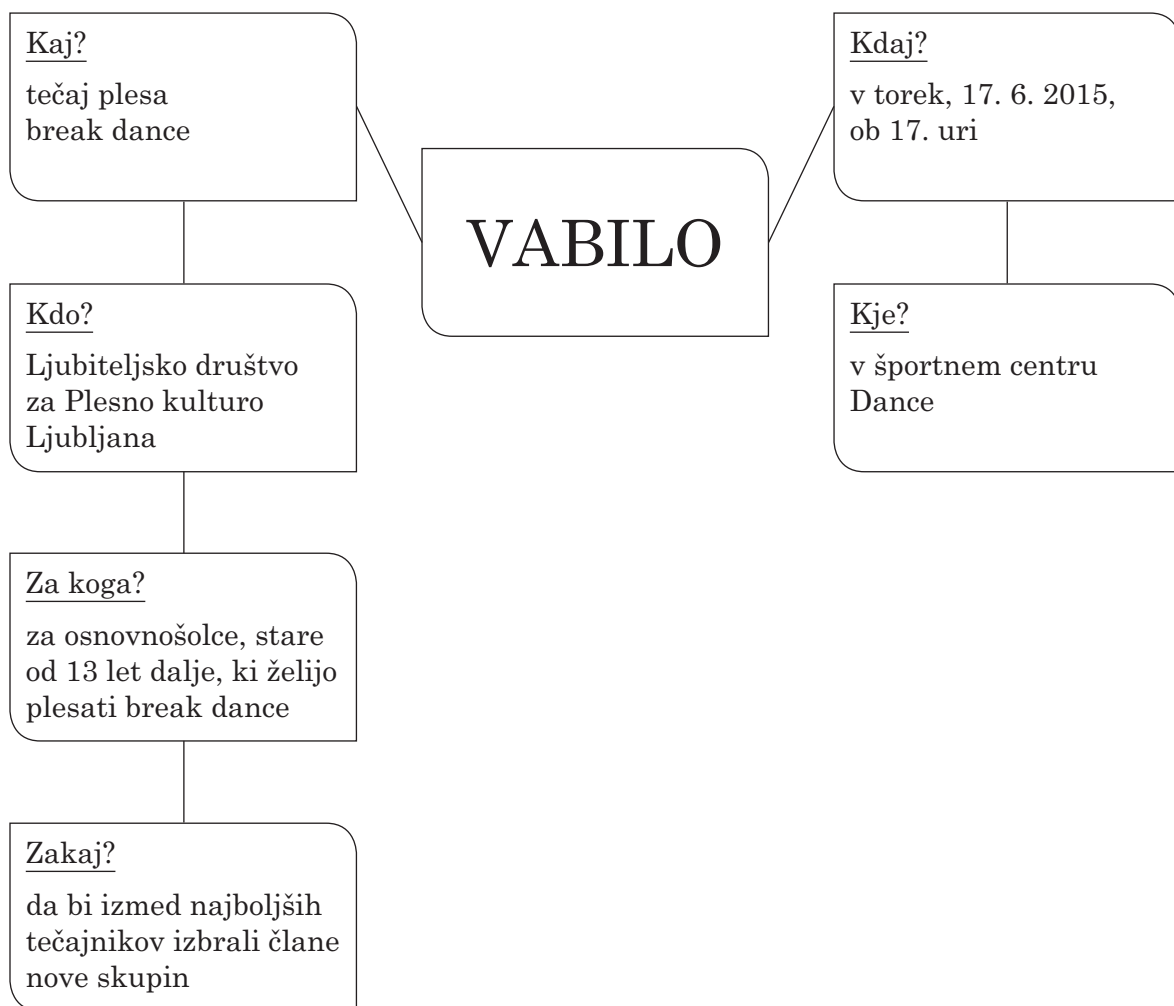
DZ 135-138
SDZ II 75-78

BEREMO IN PIŠEMO

Vabilo

1. nagovor • vljudnostni izrazi • vikanje • uradni pozdrav • lastnoročni podpis

2. Po smislu, npr.:

3. Manjkajo podatki, kje bo prireditev, podpis in (neobvezno) datum vabila.

4. 1 • 3 • 2 • 7 • 4 • 8 • 5 • 6

5.

Po smislu, npr.:

Knjigarna BeSeDa, d. o. o.
Kajuhova 6
4000 Kranj

Marjan Lenart
Kojnsko 39
3212 Vojnik

Ljubljana, 13. 1. 2015

VABILO

Spoštovani član Kluba BeSeDa,
vabimo Vas na otvoritev naše nove trgovine v Celju, ki bo
v petek, 6. 2., ob 15. uri v trgovskem centru na Hudinji.

Prvih petdeset strank bo ob nakupu prejelo knjižno darilo.

Lep pozdrav

Boris Bratuža
direktor knjigarne

6.

Nande,

že dolgo se nisva videla, zato te vabim na klepet v torek, 13. februarja, ob 17. uri v slaščičarno na Trubarjevi ulici.

Pridi točno.

prijatelj Anžej

Utemeljitev (upoštevamo rešitve po smislu):

- Zanikana glagolska oblika v 1. osebi dvojine ima obliko nisva.
- Za vrstnilnim števnikom (13. in 17.) napišemo piko, kadar je ta zapisan s števkami.
- Datum je dodatno pojasnilo, zato je omejen z dvema vejicama ali pa sta obe izpuščeni. Napačna je raba ene vejice.
- Ime slaščičarne je stvarno lastno ime, zato ga pišemo z veliko začetnico.

7.

neuradno vabilo – namenjeno dobro znanemu naslovniku – vabi h kakšni dejavnosti, na praznovanje • uradno vabilo – vabi v imenu ustanove – podpisu je dodana funkcija • javno vabilo – namenjeno javnosti – objavljeno v časopisu

8.

DA • DA • NE • DA • DA • NE

9.

a) ... v soboto, 15. maja, ob 5.30 ... ALI v soboto 15. maja ob 5.30. • V sredo, 16. 2. 2015, bo ob 7.30 v učilnici ... • Krajevna skupnost Erzelj vabi na 2. pohod Po Erzelju in okolici v nedeljo, 20. 4. 2015 ob 16. uri. • Tehniški muzej Slovenije, Bistra pri Vrhniki ... ALI iz Bistre pri Vrhniki organizira Demonstracijo poizkusov Nikole Tesle v nedeljo, 20. 4. 2015, ob 16. uri. • Prikaz ročnega kovanja podkev si obiskovalci Tehniškega muzeja Slovenije v Bistri pri Vrhniki lahko ogledajo v nedeljo, 23. 3. Demonstracijo si je ob 15. uri možno ogledati z vstopnico v muzej.

b) Po smislu, npr.:

Pri zapisu datuma in ure moramo upoštevati stičnost ločil.

Dan, mesec in leto pišemo s presledkom.

Zapis z velikimi tiskanimi črkami ni potreben, pri zapisu upoštevamo pravopis.

Dodatno pojasnilo je omejeno z dvema vejicama.

Na koncu povedi ne pišemo dveh pik.

10.

Po smislu.

11.

a) Po smislu.

b) KUD Drenov Grič – Lesno Brdo • Vsak zainteresiran. ALI Vsakdo, ki ga pesniška razstava zanima. • Ne, saj naslovnik in sporočevalec nista v enakovrednem razmerju. ALI Ne, ker je namenjeno javnosti. • 10 dni. ALI Od 13. do 23. julija. • 13. julija 2015 od 18. ure dalje. • Da, dež. – V primeru dežja bo otvoritev na prvi nedeževni dan. ALI V primeru dežja bo otvoritev na dan brez dežja. • Človek v naravi – narava v človeku. • Tenorist Uroš Petrač.

c) Po smislu.

DZ 139-142

SDZ II 81-84

POVED IN STAVEK

1.

a) Po smislu, npr.: Danes kuha kosilo oče. ALI Oče danes kuha kosilo. • Ana sedi na stolu z mačko v naročju. • Zakaj se bojiš plazilcev? • Oh, kako ta roža lepo diši! • Mark ne mara treh jedi.

b)

Zgled	Število besed
prva	4
druga	8
tretja	4
četrti	6
peta	5

c)

Beseda	Besedna vrsta
danes	prislov
kuhati	glagol
Ana	samostalnik
stol	samostalnik
z	predlog
lepo	prislov
ta	zaimek ALI kazalni zaimek
treh	števnik

2.

- a) Včeraj je Nina pekla palačinke. ALI Nina je včeraj pekla palačinke. ALI Nina je pekla palačinke včeraj. • Zakaj ima žirafa dolg vrat? • Teta jutri ne bo prišla na obisk. ALI Jutri teta ne bo prišla na obisk. ALI Teta ne bo prišla na obisk jutri. ALI Teta jutri ne pride na obisk. ALI Jutri teta ne pride na obisk. ALI Teta ne pride na obisk jutri. Ipd.
- b) Čudovite počitnice (naslov) ALI Čudovite počitnice. ALI Čudovite počitnice! ALI Čudovite počitnice? ALI Čudovite počitnice? • Dober dan. ALI Dober dan! ALI Dober dan (naslov) ALI Dober dan? ALI Dober dan?!

3.

Poved, veliko, ločilom • beseda, veliko • naslovi, povedi, ločila • pripovedne

4.

a) zvonček je znanilec pomladi • zakaj levu pravimo kralj živali

b) Zvonček je znanilec pomladi. • Zakaj levu pravimo kralj živali?

c) Stavka ne začnemo pisati z veliko začetnico in ga ne končamo s končnim ločilom.

Op.: Mogoče bodo nekatere učenke in učenci ugotovili tudi to, da imamo povedi brez glagolske oblike. To so povedi iz t. i. pastavkov, ki pa niso predpisani v UN.

5.

besede, glagolske • eno dejanje, en dogodek

6.

a) 2 • 2 • 3 • 2 • 4 • 1

b) Po smislu, npr.: Po številu glagolskih oblik.

c) 21. ALI V peti povedi je 21 besed.

č) večstavčna

7.

a) Že zgodaj zjutraj se odpeljemo od doma in v Logarski dolini smo med prvimi obiskovalci. • Vreme obeta, zato se odločimo za vzpon. • Hodimo zlahka, saj je sneg je že skopnel. • Odpočijemo se na vrhu gore, kjer ni nikogar in nas nihče ne moti.

b) Na robu Muljave je kmet Jurčič postavil stanovanjsko hišo. V njej se je rodil slovenski pisatelj Josip Jurčič. Okoliška pokrajina se je pisatelju vtisnila v spomin. Zaživela je v njegovih delih.

8.

a) Po smislu.

b) Po izpuščeni glagolski obliki. ALI Po jedrnatosti. ALI Po kratkem odgovoru. • Lahko. ALI Da.

Pokaži, kaj znaš

1.

a) Po smislu.

b)

Sestavine besedila	Število
besede v 3. povedi	13
stavki v 5. povedi	3
vsi stavki	19
vse povedi	10

c)

Iskano mesto	Zgled
samostalnika v 1. povedi	svet, vode
glagol v 2. stavku v 2. povedi	nadaljaj
predlog iz 1. stavka v 4. povedi	na
prislov iz 6. povedi	spodaj
kazalni zaimek v 9. povedi	tej
pridevnik v 7. povedi	zanimivim

2.

naslov • poved, vzeta iz besedila ALI poved iz besedila • stavek • poved, vzeta iz besedila ALI poved iz besedila • stavek • naslov ALI poved, vzeta iz besedila

BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO

Pripoved o poteku dogodkov (DZ)

Pripoved o doživetju (SDZ)

1.

a) Po smislu.

b) Po smislu, npr.: Avtor je bil na obisku v Šmartnem v Rožni dolini/pri babici. • V gozd so se odpravili trije otroci. • S sabo so vzeli psa Čempa. • V gozd so šli, da bi nabrali gobe za stare starše. • V gozdu so imeli težave z orientacijo. • Od veselja so zavriskali. • V gozdu je bila tudi srna. • Poklicali so psa in se spustili v kotanjo. • Bližal se jim je srnjak z rogovi, usmerjenimi proti otrokom. • Obnemeli so in se začeli umikati. • Srna je vstala in se za srnjakom napotila proti gozdu. • Domov niso prinesli ničesar, a sta jih prevzela srnjakov pogum in nebesedni jezik živali. • V gozdu so zdaj še bolj pozorni.

c) Pravilne trditve so: Čas v gozdu je hitro mineval. • Med iskanjem gob so zašli, zato so iskali pot. • Pes je pregnal srno domov.

2.

Po smislu, npr.: Rešili so se velike skrbi. Napet dogodek, ki se je srečno iztekel.

3.

a) Po smislu.

b)

Predlog	Sklon
z	orodnik, roditeljski
na	mestnik, tožilnik

c)–č) Po smislu.

4.

a) Po smislu.

b) Po smislu: ne popolnoma, manjka zaključek, v katerem avtor povzame misli iz jedra oziroma pove, kaj se je iz poteka dogodkov naučil.

c) Odkljukani so prvi (V uvodu lahko razberemo, o čem bo besedilo govorilo.), drugi (Dogodki so zapisani po vrsti, tako kot so se zgodili.) in četrti kvadrantek (Uporaba prihodnjika v besedilu je ustrezna.).

5.

a) Tri povedi.

b) Ker moramo upoštevati pravopisno pravilo, da naslov pišemo brez končnega ločila.

c) Državni zbor

č) Ne, v naslovih člankov, knjig napisov jih navadno ni.

d) Iz treh.

e) Po osebnih glagolskih oblikah, saj je stavek sestavljen iz besed ALI besednih zvez, zbranih okrog osebnih glagolskih oblik.

f) prepričevati • ogledati si/ogledovati si • vprašati • misliti • razvijati /razviti • nastopiti/nastopati • govoriti

DZ 148-154

SDZ II 96-102

STAVČNI ČLENI

1.

a)

Stavek	Število besed	Število smiselnih delov
sestra pogosto pomaga mami	4	4
teta bo o delu poročala stricu	6	4
Marina je včeraj bratu poklonila lopato	6	5
brat okopava na vrtu	4	3

b) Kdo (pogosto) pomaga mami? ALI Kdo ali kaj (pogosto) pomaga (mami)? • Kaj bo delala teta? ALI Kaj bo storila teta? • Komu je Marina (včeraj) poklonila lopato? ALI Komu ali čemu je Marina poklonila lopato? • Kje okopava brat? ALI Kje brat okopava?

c) Komu pomaga sestra? • Kdo bo o delu poročal stricu? • Kdaj je Marina bratu poklonila lopato? • Kaj dela brat na vrtu?

2.

a) 2 • 2 • 2 • 2 • 2 • 1

b) Po številu osebnih glagolskih oblik. ALI Po osebnih glagolskih oblikah.

3.

a) Podčrtane: (ne) počiva • se hvali • obrača • obrne • dere

b) Kaj dela (nesreča)? • Kaj dela (dobro blago)? • Kaj dela (človek)? • Kaj dela (bog)? • Kaj dela (tiha voda)?

Op.: Ta naloga je v SDZ izpuščena.

c) Npr.: Kaj se s kom ali čim dogaja ali z njim je.

Op.: V SDZ je to b) naloga.

4.

a) smeje, smeje • valja, pusti • koplje, pade • ne poje, se skuha

b) Z osebnimi glagolskimi oblikami. ALI Z glagoli. • (Imenujemo jih) povedek.

5.

Podčrtani: ni razgrajal • smejali smo se • ne bi polagal • izpolnili bomo • ne pade

Op.: Učenke in učenci naj podčrtajo vse, kar sodi h glagolski obliki.

6.

a) Po smislu.

b) Podčrtane: učenci • učitelji • starši • šola • učbeniki

c) Kdo je tisti, ki kaj dela ali s katerim se kaj dogaja. • (Imenujemo jo) osebek.

7.

a) Strah • Mladost, most • Volk • Vrana

b) S samostalniki. • (So) v imenovalniku. • (Imenujemo jih) osebek. • S kdo ali kaj. ALI Vprašam se kdo ali kaj?

8.

a) Po smislu.

b) (Koga ali) kaj položimo (na levo stran krožnika)? • (Koga ali) česa ni zaklenil (pred odhodom od doma)? • (Koga ali) kaj je podaril (bratu)?, Komu (ali čemu) je podaril (harmoniko)? • S kom (ali čim) se želi srečati (Stanko)? • Komu (ali čemu) želi (prijetne počitnice)?

c) (Imenujemo jih) predmet. • Ne, ni. Predmet je lahko le v stranskem sklonu (ne v imenovalniku).

9.

a) Podčrtani: hlače • (z) žogo • hrano • prijateljici, novico.

b)

Pr.	Vprašalnica	Sklon
hlače	(Koga ali) kaj si je oblekla?	tož. ALI T ALI 4. skl.
(z) žogo	S (kom ali) čim se igrajo?	or. ALI O ALI 6. skl.
hrano	(Koga ali) kaj si iščejo?	tož. ALI T ALI 4. skl.
prijateljici	Komu (ali čemu) sem povedala?	daj. ALI D ALI 3. skl.
novico	(Koga ali) kaj sem povedala?	tož. ALI T ALI 4. skl.

Op.: V preglednici na zadnjo črto vpišejo dva predmeta iz iste povedi (prijateljici in novico).

10.

Po smislu, npr.: češnje • jezo ALI želje ALI čustva ALI strasti ipd. • občinstvu • znamko.

11.

a) Po smislu, npr.: avtobusa • lenobe • ključev • banke

b) lešnikov • medu ALI meda • velikega • čebel

c) (Vstavljeni predmeti so) v roditeljski.

12.

a) Po smislu.

b) pravice • želje • – • –

Op.: Samo v DZ v zadnjem zgladu beseda imena pomotoma ni polkrepko natisnjena, niso dobile pa pomotoma ni podčrtana.

13.

a) Kdaj se bo (vreme) spremenilo? • Kje raste (sadno drevje)? • Kako ne vozite? • Zakaj (naprava) ne dela?

b) (Imenujemo jih) prislovno določilo. • Vprašalnice niso enake, saj sprašujejo po različnem oz. različnih podatkih.

14.

a)

Stavek	Vprašalnica (ali vprašanje)	p. d. k.
na travi cvetijo marjetice	Kje cvetijo? ALI Kje cvetijo marjetice?	na travi
otroci so se odpravili v gozd	Kam so se odpravili? ALI Kam so se odpravili otroci?	v gozd
hodili so po stezah	Kod so hodili?	po stezah
prišli so do travnika	Do kod so prišli?	do travnika
prihajam iz šole	Od kod prihajam?	iz šole

b) kje, kam, kod, do kod, od kod*

Op.: *V SDZ dodana še ena vrstica z zgladom *prihajam iz šole*, v DZ je ta stavek pomotoma izpadel.

15.

Vprašanje	Vprašalnica
Kdaj ste bili pri babici?	Kdaj?
Koliko časa ga ni bilo na spregled?	Koliko (časa)?
Kako pogosto se doma prepiramo?	Kako (pogosto)?

Op.: Še posebej pri prislovnih določilih ni vedno nujno, da bi ob vprašalnici uporabili tudi povedek.

16.

Vprašanje	Vprašalnica
Kako je pogledal?	Kako?
Zakaj je spregledala (opozorilo)?	Zakaj?
Kako je pogledal?	Kako?
Zakaj (predstava) odpade?	Zakaj?
Kako ne jej?	Kako?
Kako so se umirili?	Kako?

Op.: Pri zgledu *nalašč je spregledala opozorilo* se lahko vprašamo bodisi po vzroku bodisi po namenu oz. nameri: *Čemu je spregledala opozorilo?* V *UN* podrobnejša členitev prislovnih določil ni predvidena, šele v 8. razredu se učenke in učenci seznanijo z npr. namernim odvisnikom, ki je, kot stavčni člen, prislovno določilo namena, po katerem se sprašujemo s čemu ALI s katerim namenom.

17.

- a) *zgodaj*, *izza vrhov* • *čvrsto*, *na kolo* • *Na križišču*, *naravnost* • *Nejevoljno* • *počasi* •
 p. d. č. p. d. k. p. d. n. p. d. k. p. d. k. p. d. k. p. d. n. p. d. n.
zaradi smradu
 p. d. v.

Op.: V DZ in SDZ se razlikujeta prvi povedi: v DZ je zapisana poved: *Sonce že zgodaj pokuka izza vrhov*, v SDZ pa: *Sonce posije zgodaj*. Zaradi tega so rešitve zapisane ločeno.

- b) Op.: Rešitve za DZ

P. d.	Vprašalnica
<i>zgodaj</i>	Kdaj?
<i>izza vrhov</i>	Od kod?
<i>čvrsto</i>	Kako?
<i>na kolo</i>	Kam?
<i>na križišču,</i> <i>naravnost</i>	Kje? Kam?
<i>nejevoljno</i>	Kako?
<i>počasi</i>	Kako?
<i>zaradi smradu</i>	Zakaj?

Op.: Rešitve za SDZ

P. d.	Vprašalnica
<i>zgodaj</i>	Kdaj?
<i>čvrsto</i>	Kako?
<i>na kolo</i>	Kam?
<i>na križišču</i>	Kje?
<i>naravnost</i>	Kam?
<i>nejevoljno</i>	Kako?
<i>počasi</i>	Kako?
<i>zaradi smradu</i>	Zakaj?

Pokaži, kaj znaš

1.

a) rožice – oseb. • seže – pov. • brado – pr. • počasi – p. d. n.

b) p. d. k. • oseb. • p. d. č. • pov. • p. d. n. • pr.

2.

a) Po smislu.

b) Kako? • S čim? • S kom? • Kako? • Kako?

Op.: Pomotoma je samo v DZ (ne v SDZ) dodan zadnji zgled, ki ni povezan z besedilom v vaji a), učenke in učenci pa ga seveda lahko rešijo.

3.

a)

Stavek	Vprašalnica (vprašanje)	Stavčni člen
na šolo je prispela pobuda	Kaj se je zgodilo? Kdo (ali kaj) je prispel (na šolo)? Kam je prispela (pobuda)?	<u>je prispela</u> <u>pobuda</u> <u>na šolo</u> p. d. k.
učenci bodo tekmovali v Mariboru	Kaj bodo delali (učenci)? Kdo (ali kaj) bo tekmoval (v Mariboru)? Kje bodo tekmovali (učenci)?	<u>bodo tekmovali</u> <u>učenci</u> <u>v Mariboru</u> p. d. k.
težave se kopičijo	(Kdo ali kaj) se kopiči? Kaj se dogaja?	<u>težave</u> <u>se kopičijo</u>
bomo dela ustavili	Kaj bomo storili? (Koga ali) kaj bomo ustavili?	<u>bomo ustavili</u> <u>dela</u>
prvič je nastopila pred javnostjo	Kdaj je nastopila (pred javnostjo)? Kaj je storila (prvič)? Kje je (prvič) nastopila?	<u>Prvič</u> p. d. č. <u>nastopila</u> <u>pred javnostjo</u> p. d. k.
trudimo se zmagali bomo	Kaj delamo? Kaj bomo delali?	<u>trudimo se</u> <u>zmagali bomo</u>
učenci so v naravi dobro spali	Kdo (ali kaj) je (v naravi dobro) spal? Kaj so (dobro) delali (učenci v naravi)? Kje so (učenci dobro) spali? Kako so (učenci v naravi) spali?	<u>učenci</u> <u>spali</u> <u>v naravi</u> p. d. k. <u>dobro</u> p. d. n.

b)

Poved	Št. stavkov	Št. stavčnih členov
prva	2	3 + 2
druga	2	3 + 3
tretja	2	2 + 2
četrta	1	3
peta	2	1 + 1
šesta	1	4

4.

a)

Enostavčna poved	Št. stavčnih členov	Besede
<u>Jana je iz revije izrezala fotografijo.</u> p. d. k.	4	5
<u>Nedavno smo si ogledali film.</u> p. d. č.	3	5
<u>Artičoke pred kuhanjem dobro očistimo.</u> p. d. č. p. d. n.	4	5
<u>Delal je na radiu.</u> p. d. k.	2	4

b) Zdravnika, za tablet • ti • – • Slikar, letos, na razstavi
p. d. č. p. d. k.

5.

a) Na Islandiji je nepričakovano izbruhnil ognjenik.

p. d. k. p. d. n.

Ognjenik ni zahteval žrtev.

Po Evropi so zlagoma zapirali letališča.

p. d. k. p. d. n.

Potniki so ostali na letališčih.

p. d. k.

b)

Sestavina	Stavčni člen
ognjenik	os.
ni zahteval	pov.
žrtev	pr.
po Evropi	p. d. k.
so zapirali	pov.
zlagoma	p. d. n.
letališča	pr.
potniki	os.
so ostali	pov.
na letališčih	p. d. k.

Op.: Nalogo lahko nadgradite tudi tako, da za jezik bolj nadarjeni učenke in učenci dopišejo še besedne vrste. Npr.:

Sestavina	Stavčni člen	Vrsta besede/Besedna vrsta
na Islandiji	p. d. k.	predlog + samostalnik
je izbruhnil	pov.	glagol izbruhniti
nepričakovano	p. d. n.	prislov
ognjenik	os.	samostalnik
ognjenik	os.	samostalnik
ni zahteval	pov.	(zanikani) glagol zahtevati
žrtev	pr.	samostalnik
po Evropi	p. d. k.	predlog + samostalnik
so zapirali	pov.	glagol zapirati
zlagoma	p. d. n.	prislov
letališča	pr.	samostalnik
potniki	os.	samostalnik
so ostali	pov.	glagol ostati
na letališčih	p. d. k.	predlog + samostalnik

6.

a) Po smislu, npr.: Julijske • tri ALI 3 ALI štiri ALI 4 • rešilnim ALI reševalnim • oče • Sloveniji.

b)

Besedna zveza	Zloženi stavčni člen
Julijske Alpe	os.
čez tri mesece ALI čez 3 mesece ALI čez štiri mesece ALI čez 4 mesece	p. d. č.
mama in oče	os.
z rešilnim avtomobilom ALI z reševalnim avtomobilom	p. d. n.
bližnji Beneški Sloveniji	pr.

7.

NE • DA • NE • DA • DA • DA

BEREMO IN PIŠEMO

Definicija pojma

Op.: Tema je na prvi pogled zelo zahtevna, še posebej predstavitev v učbeniku oz. samostojnem delovnem vezku, kjer se učenke in učenci seznanijo s koristnimi zgledi in s celotnim postopkom sestavljanja definicije. Osnove so usvojili že v 5. razredu. To je ena najkoristnejših tem za vse učenke in učence, ki se bodo šolali v gimnaziji in potem na visoki šoli. Naloge niso tako zahtevne; poleg tega vse naloge, še posebej težje (označene z rdečo) lahko rešujejo ob pomoči virov. Spoznali bodo tudi razliko med kratkimi slovarskimi razlagami in daljšimi leksikonskimi, ki se navadno začnejo z definicijo in nadaljujejo z različnimi informacijami.

1. igrača • drevo • stavba • vozilo

2. a) Po smislu.

b) Po smislu, npr.: bankomat, dvigalo, sidro • obup, jeza, ljubezen • verbena, tulipan, portulak • maček, pes, konj

3. a) ográja naprava, ki se postavi okrog zemljišča, prostora za preprečevanje prehoda žemlja ovalno oblikovano pecivo iz kvašenega testa z globoko zarezo po dolžini váljar navadno lesena priprava v obliki valja z dvema ročajema za valjanje testa ávtodóm avtomobil, namenjen tudi bivanju

b) Kaj je to? – miza ALI míza • stol ALI [stòu] • omara ALI omára • postelja ALI póstelja

4. a) črevo • majica • grablje

b) kača ALI káča • kuščar ALI kúščar • krokodil ALI krokodíl • kos ALI kós • sinica ALI siníca • taščica ALI táščica • veriga ALI veríga • sidro ALI sídro • strelovod ALI strelovòd

5. a) rastlina • izdelek • priprava • padavine

b) Po smislu, npr.: gojenje kulturnih, krmnih rastlin ALI sajenje rastlin • hišo in gospodarskimi poslopji • rastejo rastline (v določeni razvrstitvi) • je posajena vinska trta ALI raste vinska trta

6. Po smislu.

Op.: Vsaka definicija je po svoje primerna.

7. a) Po smislu. *Listnato drevo* npr. brest, breza, bukev, hrast, oreh, topol; *veliko listnato drevo* npr.: hrast, bukev • *morska riba* npr.: brancin, cipelj, skuša, bodika, oslič; *majhna morska riba*: girica • *velika ptica* npr. fazan, jastreb, kanja, orel • *velika ptica ujeda* npr.: jastreb, kanja, orel.

Op.: Učenke in učenci lahko besede pišejo tudi z naglasnimi znamenji.

b) Po smislu.

Op.: Učenke in učenci naj bi ugotovili, da iz natančnejše definicije lažje ugotoviš, kateri pojem (beseda) je definirana (razložena).

8. a) **tíger** -gra m velika rumenkasto ALI rdečkasto rjava mačka s črnimi progami, ki živi v Aziji • rumeno rjav, mačka, črne lise, Afrika in Azija;

leopárd -a m velika rumeno rjava mačka s črnimi lisami, ki živi v Afriki in Aziji • rumenkasto rjav, mačka, črne lise, Amerika;
jáguar -ja m velika rumenkasto rjava mačka s črnimi lisami, ki živi v Ameriki.

b) Op.: Učenke in učenci naj sestavijo opis, kakršnega lahko najdejo v različnih leksikonih. Z opisi so se srečali že v nižjih razredih (z opisom živali že v 4. razredu), seznanili pa so se tudi z razlikovanjem med opisom in predstavitvijo.

DZ 163-164

SDZ II 114-115

Pokaži, kaj znaš

1.

a) SSKJ: **svísli** prostor, stavba za shranjevanje krme, slame, sena • **senôžet** in **senožét** travnik, zlasti v hribovitem svetu, ki se kosi navadno enkrat na leto • **róženkravt** -a [žəŋ] lončna rastlina z dišečimi dlakavimi listi in drobnimi vijoličastimi cveti

Op.: V *Delu*, od koder so povedi, so *svísli* definirane kot »lesena koliba za seno, spodaj pa listje«, *senožet* pa kot »enokosni travnik«.

b)–c) Po smislu.

2.

a) Po smislu.

b) Po smislu, npr.: **trobéntica** zelnata trajnica z drobnimi rumenimi cvetki in pritličnimi listi.

c) Po smislu, pr.: **trobéntica** (**navadni jeglič**, *Primula vulgaris*) Zelnata trajnica iz družine jegličevk; ima drobne rumene cvetke in pritlične liste. Oboji so užitni in zdravilni. Lahko jih uporabljamo v solatnih mešanicah, zeliščnih solatah in čajnih mešanicah.

3.

Po smislu.

DZ 165-170

SDZ II 118-123

BEREMO

Športni spored

1.

a) Po smislu.

b) Učencem in športnim pedagogom OŠ. ALI Informacije so namenjene učencem in športnim pedagogom OŠ. • V novembru. ALI Nobeno državno tekmovanje ni predvideno v mesecu novembru. • 28. februarja. ALI 28. 2. Tekmovanje v badmintonu je na sporedu 28. februarja. • 22. maja. ALI 22. 5. ALI Šolskega plesnega festivala na državni ravni se lahko udeležim 22. maja.

2.

NE • NE • DA • NE • DA • NE

3.

A 2 • B 5 • C 3 • Č 4 • D 1

4.	Slogovno zaznamovana beseda	Knjižna ustreznica
	zabiti	dati /doseči gol
	blokirati	preprečiti napad nasprotnikovih igralcev
	time out	krajša prekinitev na zahtevo trenerja
	kravlati	plavati kravl

5. a)–b) Po smislu.

6. a) Podčrtani: smučanja • smučarski, smučarskih, smuka • Smučarji, prismočajo • smučamo, smučišča.

b)

Samostalnik	Glagol	Pridevnik
smučanje, smuka, smučar, smučišče	prismočati, smučati	smučarski

7. Popravljene besede: Škoti • Kanade, Velike Britanije, Švice, Švedska, Norveška, Finska.

8. a) Po smislu.

b)

Vrsta tekme	Čas
Ženske tekme	
superveleslalom (ž)	13.15
biatlon (ž)	22.00
Tekme s skupinskim startom	
biatlon (m)	19.40
biatlon (ž)	22.00
Posnetki tekem	
superveleslalom (ž)	13.15
hokej – Rusija : Češka	23.55

Op.: zapis z malo zaradi vrste tekme, to ni naslov oddaje, kot je v sporedu.

c) Odključano: Superveleslalom za ženske bo ob 13.15 predvajan kot posnetek. • Hokej – Rusija : Češka bo predvajan kot posnetek.

č) 14.00, 14.40 • 16.00, 16.15, 17.30 • 18.30 • 20.20.

d) mala (skakalnica) • vélika skakálnica mála skakálnica

Op.: Pridevnika velika in mala sta vrstna pridevnika, vrstni pridevniki veliki je naglašen na e. Če bi bil to lastnostni pridevnik, potem bi se naglaševal velíka (skakalnica, protipomenka pa bi bila majhna (skakalnica), ne pa mala.

e) studiem • studiev

9.

S križcem označene povedi: Besedi finale in končnica sta sopomenki. • Okrajšava brez pike (m) pomeni moški. • V veleslalomu tekmovalci ne morejo startati skupinsko.

10.

Maraton z veliko začetnico = Maraton – grško mesto, po katerem je tek imenovan, Maraton Radenci/Maraton Treh src – festival teka in rekreacije • maraton = tekmovanje na razmeroma dolgo progo.

11.

a) Po smislu, npr.: šport, ki obsega hojo, teke, skoke, mete, mnogoboje, težka atletika: ki obsega dviganje uteži, rokoborbo, boks.

b) Podčrtane: akrobatika, maraton, kros.

c) Po smislu: Kerling je zimski skupinski šport na ledu, pri katerem dve ekipi skušata svoje granitne kamne čim bolj približati označeni sredini na drugi stani igrišča. Pomemben rekvizit so metle, ki služijo pometanju ledenega igrišča in usmerjanju kamnov k cilju.

č)

Atletika	Vodni športi	Zimski športi	Preostali športi
kikboks	rafting	kerling	badminton
akrobatika	vaterpolo	veleslalom	vaterpolo
maraton		biatlon	
kros			

d) Ti športi v slovarju niso navedeni, najdemo pa jih v Slovarju novejšega besedja slovenskega jezika, SAZU, 2012.

DZ 171-179

SDZ II 124-131

POKAŽI, KAJ ZNAŠ

1.

a) Po smislu.

b) C

2.

a) Besedilo je namenjeno vsem, ki jih zanima, kako živijo Poljaki.

b) Podatek o sporočevalcu najdemo v seznamu virov na koncu DZ, pri številki, zapisani ob koncu besedila.

c) Poljaki

3.

NE • NE • NE • DA • DA • NE • DA • NE • DA • DA • DA

4.

NE • DA • DA • NE • DA

5. Po smislu, npr.:

Pojem	Razlaga
humanistika	vede, ki temeljijo na spoštovanju človekovega dostojanstva in skrbi za človeka
neodvisnost	stanje, ko nekaj ALI nekdo ni odvisen od nikogar oziroma ničesar
etnična skupina	skupina ljudi, ki se nanaša na ljudstvo, narod
duhovna podpora	podpora, ki ni povezana z materialnimi dobrinami
cmok	kuhana močnata jed kepaste oblike
mladoporočenec	kdor se je pred kratkim poročil
romanje	iti na božjo pot

6. a) Po smislu.

b) Označeno s kljukico: Šlezijci so etnična skupina.

Op.: Večina učenk in učencev bo verjetno s kljukico označila tudi trditvi *Slovenci, ki živijo na Madžarskem, so narodna manjšina* in *Italijani, ki so državljani Slovenije, so narodna manjšina*. Trditvi držita samo za pripadnike slovenske narodne manjšine, ki živijo ob meji s Slovenijo, in italijanske narodne manjšine, ki živijo ob meji z Italijo, torej res za večino Slovencev na Madžarskem oz. Italijanov pri nas, vendar ne za vse: Slovenci in Italijani, ki niso avtohtono prebivalstvo (npr. so priseljeni, zaposleni Slovenci kjer koli na Madžarskem oz. Italijani kjer koli v Sloveniji), niso narodna manjšina. Trditvi sta torej premalo natančni.

7. Po smislu.

8. a) V knjižnem zbornem jeziku beremo: [prebiváulci] – [preuladújeta] – [usèm] – [predusèm] – [jáboučni] – [pretstáva]

Op.: O tem se lahko poučite v *SP 2001*, čl. 10, čl. 1069.

b) Op.: Vse predloge morajo učenske in učenci brati skupaj z besedo, ki jim sledi. Iz pravil v *SP 2001* je jasno, da predloga v ne izgovarjamo kot v, tudi pred besedami, ki se začinjajo na samoglasnik, ne. Z izgovorom predloga in besede, ki mu sledi, ter z izgovorom predloga v so se učenske in učenci seznanili v 4. in 6. razredu.

c)–č) Po smislu.

d) Po smislu.

Op.: Učenske in učenci lahko že v besedilu izvejo, kdo je *Chopin*, več o njem lahko poiščejo na spletu, v kakem leksikonu; izgovor je naveden v *SP 2001*, lahko pa ga najdejo v kakem leksikonu ali na spletu. Cilj naloge je predvsem zavedanje tega, da se imena v tujih jezikih lahko precej drugače pišejo, kot izgovarjajo, in da se moramo o pravilnem in slovenščini prilagojenem izgovoru pozanimati na ustreznih mestih.

9. a) poljščina • slovanski jezik • poljski športniki • velika noč • Evropska unija • božič • Evropa • božične igre • litovščina, beloruščina, kašubščina

b) Po smislu, npr.: Imena narodov in etničnih skupin ter imena držav pišemo z veliko začetnico.

10. otroci od 3. do 5. leta • trajajo od 5. do 16. leta • do 13. leta • pri 19 oziroma 20 letih

Op.: Učenske in učenci bi morali na podlagi usvojenega znanja v nižjih razredih razlikovati med glavnimi in vrstilni števniki ter pravilnim zapisom.

11.

- a) katoličan • krasijo • glasbilo • izvirni • enkratni, izviren • medmrežje
- b) Po smislu, npr.: slovenščina, matematika, angleščina • računalništvo, turistična vzgoja, šah
- c) najmanjši • zunanost • maloštevilni • nikjer • višavje • malo • manjšina • nobeden

12.

- a) Podčrtani samostalniki: pokrajini, nižavja, višavja, predele, prebivalstvo, mestih • Poljake, čast, gosta, jedmi • Navada, posebnost, Poljske, časa, družine, kruh.

b) Samostalnik Spol, število, sklon

(v) pokrajini	ž., ed., 5.
nižavja	s., mn., 4.
višavja	s., mn., 4.
predele	m., mn. 4.
prebivalstvo	s., ed., 1.
(v) mestih	s., mn., 5.
(za) Poljake	m., mn., 4.
čast	ž., ed., 1.
gosta	m., ed., 4.
(z) jedmi	ž., mn., 6.
navada	ž., ed., 1.
posebnost	ž., ed., 1.
Poljske	ž., ed., 2.
(iz) časa	m., ed., 2.
družine	ž., mn., 1.
kruh	m., ed., 4.

c)

Sklanjatev	Samostalnik
Moške sklanjatve	
1.	predel, Poljak, gost, čas, kruh
2.	
3.	
Ženske sklanjatve	
1.	pokrajina, navada, družina
2.	čast, jed, posebnost
3.	
Srednja sklanjatev	
	nižavje, višavje, prebivalstvo, mesto
Posebna sklanjatev	
	Poljska

Op.: Ta naloga je v SDZ izpuščena.

č) God. • Godu in goda.

Op.: V SDZ je to naloga c).

13. a) najveličastnejša • najpriljubljenejših

b) dolg

14. a) Podčrtani: njene • svoj • te • to • svoje • (pri) nas • (po) katerem • (s) katerima
Vrsta zaimka **Imenovalnik**

svojilni njena

povratni svojilni svoja

kazalni ta

kazalni to

povratni svojilni svoji

osebni mi

oziralni kateri

oziralni katera

b) Nanašalnice: sir ALI sira • božič in velika noč • pisana narodna noša ALI pisano narodno nošo • splošne in poklicne srednje šole ALI (v) splošnih in poklicnih srednjih šolah.

c) (Imenujejo se) kazalni zaimki.

15. a) Povedni. • Povedni. • Pogojni.

b) Po smislu, npr.: Kolesarite in igrajte šah. • Vsakih pet let priredite klavirsko tekmovanje.

c) jejo • pojejo

16. Podčrtani predlogi: ob • iz, v • za • do • od, do • na

17. Štev. povedi: 6 • Štev. stavkov: 9

Op.: Učenke in učenci se še niso seznanili s polstavkom, zato ga tudi ne bodo šteli kot stavek. Dovolj je, da v povedih prepoznajo osebne glagolske oblike in tako preštejejo stavke.

18. Poljaki živijo v Evropi.

Poljaki jejo juhe.

Redijo govedo.

Otroci hodijo v vrtec.

Po pouku se udeležijo športa.

Na Poljskem izrezujejo papir.

Vrsta stavčnega člena

osebek, povedek, p. d. k

osebek, povedek, pr.

povedek, pr.

osebek, povedek, p. d. k.

p. d. k., povedek, pr.

p. d. k., povedek, pr.